

Edvards Vulfs

Faustiņš

Liela parādija 7 ainās ar dziedāšanu,
dejām un ziliem brīnumiem

Priekšspēle uz skatuves

Direktors uznāk uz skatuves, kuŗa attēlo vietu pēc patikšanas, apskatās visapkārt, redz, ka neviena vairāk nav, pieiet pie kādām durvīm un māj ar pirkstu. Nobijies iesteidzas dzejnieks.

Direktors:

Kur palieciēt? Es sen jau gaidu jūs!
Mums taču tūlīt spēlēt jāsāk būs!...

Dzejnieks:

Ak, lūdzu, piedodat, ka vēlu nāku:
Ar aktieriem, lūk, garderobē sāku
Es spēlēt dambreti un drusku aizmiršos...

Direktors:

Un Jautrā persona, kur tā ir palikusi?...

Dzejnieks:

Pardon, man jāziņo: tā aizsmakuse
Un nevar parunāt nevienu zilbi...

Direktors:

Ko darīt nu? Kā lai to prologu
Bez Jautrās personas es izrādu?...

Dzejnieks:

Vai ziniet ko?... Aiz bailēm trīc man stilbi:
Es mukšu prom. Kā patīk, rīkojaties,
Un ar to publiku, kā redzat, izdarāties...

Direktors:

Nē, nē, mans draugs, tik paliekat, lai labi
To putru kopā izstrebjam mēs abi.

Dzejnieks:

Vai ziniet ko, man prāts teic ideju!
Kā būtu, ja to Jautro personu
No publikas kāds spēlēt uzņemtos?
Tur droši vien kāds aktiers atrastos
No Grīziņkalna, Mīlgrāvja vai „Rotas“,
Kam arī tēlošanas spējas dotas.

Direktors:

Jā, tā var iet! Katrs izlīdzas kā protas!

(Griežas pie publikas)

—Cienījamās dāmas un vēl cienījamākie kungi. Mēs
te patlaban gribējām spēlēt mūsu „Faustiņa“ prolo-
gu, bet par nožēlošanu tas aktieris, kuram jātēlo
Jautrās personas loma, ir aizsmacis un nevar ne-
vienu zilbi dabūt pār lūpām. Es tādēļ laipni lūdzu
kādu no publikas mums izlīdzēt un uzņemties Jaut-
rās personas lomas tēlošanu. Tas nav grūts darbs,
suflieris mums ir labs, bez tam, tekstu var arī ne-
mācēt: tas pie jaunlaiku aktieŗiem nav modē. Ho-
norārs — 5 rubļi. Lūdzu, vai kāds ir ar mieru?

(No priekšpēdējām rindām paceļas kāds tur iepriekš no-
sēdināts aktieris)

Tas no publikas:

Pieci rubļi un labas vakariņas, tad tā lieta var iet!

(Sarunājas paklusām ar dzejnieku, tad):

Labs ir! Nāciet augšā!

(Pārmet pār orķeztra telpu vienā skatuves malā nostādītu
dēli. Persona no publikas uzrāpjas uz skatuvi)

Direktors:

Nu varat sākt!

(Pieiet pie sufliera kastes):

Suflējat labi dikti!

(Nostāda Jautro personu pēc iespējas tuvāk pie sufliera kastes, tad trīs reiz sit plaukstās):

Jūs abi, kas man līdzējāt arvienu,
Kad bēdas mani bija mākušas,
Kā, sakiet, apsveiks mūsu paņēmienu?
Vai teāterī tam ir cerības?
Mums ļoti tīkas pielabināt tautu,
Lai nāktu tā un kasei rubļus ļautu.
Jau gatavs viss, jau lieta darīta,
Un katris mūsu lugu sagaida.
Tie rātni sēž tur, acis plētuši
Un grib, lai viņus pārņem brīnumi.
Jel teiciet, ko jūs šodien priekšā celsiet, —
Vai ļaudīm asaras no acīm smelsiet,
Vai liksiet smieties smieklus dimdošus?...

Jautrā persona bailīgi uz sufliera kastes pusi
ausi pielikusi:

Es... es... es... es... es laipni lūdzu jūs —
Mums kaut ko... jautru... labāk uzspēlēt,
Gan uzdziedāt... gan padejot... bet... bet...

(Sāk pierast un klausīties)

Bez kādas liekas filozofijas...
Kas nav priekš Anša, ne priekš Sofijas...
Pa visu gaŗu gaŗo sezonu
Tik daudz ir redzēts lugu bēdīgu,
Ka tiešām gribas, lai kāds ēverģēlis,
No pārgalvības jokus jokos smēlis!
Par lūgšanu, kā jūsu gabals saucas?

Dzejnieks:

Par „Faustiņu“!

Jautrā persona:

„Faustiņš“! Vai tas, kas varen nikni traucas,
Lai savu Grietu dabūtu!
Bet, dzejniek' mīlais, šito gabalu
Par lielu traģēdiju taču saukā,
Un ļaudis viņu skatot šņukst un šņaukā!
Man pašam reiz bij viena veca tante...
Jeb nē, ne „Faustā“, „Lenorē“ tā ņēmās
Tik traki gaudot, ka sev galu lēmās
Un sen jau spiež to vēsā kapa kante.
Es tādēļ lūdzu: nevaj'g traģēdiju!

(Uz direktoru):

Kungs direktor, jel lieciet zellim šitam,
Lai viņš ar visu savu asru viju
Pie joda iet. Nākt viņa vietā citam!

Direktors:

Jel esiet laipni, dzejniek, pasakiet,
Ko savā „Faustā“ ļaudīm rādīsiet.

Jautrā persona:

Jā, jā! Ja visu smuki izklārēsiet,
Tad dažu labu „zurgī“ iespārēsiet!

Dzejnieks:

Mans „Fausts“ nav „Fausts“, kas Ģētem dzima reizi,
Par „Faustiņu“ to drīzāk nosaukt var!
Viss viņā nolikts šķībi, līki, greizi.
Še nopietnības smieklu pusi skar.
Ir tādi spoguļi, kas visu izķēmo,
Bet tomēr atsedz dažā sejā to,
Kas citādi pie viņa nesaskatāms.
Tā arī šinī „Faustiņā“ būs matāms
Dažs nopietns stāsts iekš joka ietērpas.
Ar ļaunumu neviens lai nepildās,
Un joku to, kas teikts aiz laba prāta,
Par izsmieklu nemūžam neuzskata.

Bez kļūdām nav virs zemes šis neviens,
Ar kļūdām dzimst, ar kļūdām kapā lien's.
Tas prātīgākais ir no ļaudīm tāds,
Par saviem trūkumiem kas smejas pats!
To gribēju es visiem atgādināt,
Un ja mans joks dažs iespēj iesmīdināt
Šais humora tik nabadzīgās dienās,
Tad — ziniet — tirādi es gribu beigt:
Ar izrādi mums tūdaļ tālāk steigt!

Direktors uz Jautro personu:

Nu, vai jums pietiek ar šo skaidrošanu?

Jautrā persona:

Šis vīrs

(rāda uz dzejnieku) jau sola labu darīšanu!

Tik, lūdzu, efektu mums labi daudz!

Lai viss tas rīb, un dūc, un skan, un kladz!

Jo vairāk māksla kino mēru sniedz —

Kāds kritiķ's teic — jo priekš tās galvas liec!

Direktors:

Nu runāts jau pārlietu liekām

Bet taisāt, ka pie darbiem tiekam,

Pie mums jau lugās, kā ikkatris zina,

It visi savus spēkus izmēģina;

Tad netaupiet priekš mūsu izrādes

Ne dekorācijas, ne mašīnas!

Es saul' un mēnesi jums nododu,

Tik ņemiet zvaigznes, ugunus un liesmas

Un vētras, pārkoņus un citas briesmas,

Vai visu manu zvēru krājumu.

Jūs variet tā uz šauro skatuvi

Vest priekšā visu plašo pasauli, —

Ar apdomu, bet ātri izejat

Caur zemi, debesi un elli pat!

(Pateicas Jautrajai personai par pakalpojumu, roku snieg-
dams un palocīdamies, pēc kam grib aiziet, bet Jautrā
persona viņu saķer aiz svārku stūra)

Direktors:
Ko tad tas nozīmē?

Jautrā persona (rāda ar pirkstiem, ka jāmaksā
nauda)

Direktors izvelk maku un pasniedz naudu:
Te būs seši rubļi, bet tad tās vakariņas izmaksājiet
sev paši!

P r i e k š k a r s

Pirmā aina

Nelielā istabā ķīmijas students Faustiņš nemierīgi sēž uz krēsla, pie galda. Galds apkrauts ar visādām pudelītēm. Vienā istabas stūrī krāsns.

F a u s t i ņ š :

Es tiku gan studējis mēchaniku,
Un zoologiju un botāniku,
Par architektu pat gribēju saukties
Un Laubem un Vanagam līdzī traukties,
Tā beidzot caur ziņu un pārlikšanu,
Pie ķīmijas sevi saistāties manu;
Gan nevaru sacīt, ka tīk man šis lūdums,
Kur nevari saprast ne gala, ne malas;
Bet tomēr kaut kur taču jāskata spīdums
No nākošo dienu svētlaimības salas.
Varbūt ka reiz inženier-ķīmiķis kļūstu
Un direktorvietu sev fabrikā gūstu.
Tad varēšu cukuru vārīt un ziepes,
Un maniem ratiem būs gumijas riepes.
Ak, kā gan man gribētos dzīves skaistas,
Kur krāsās un skaņās viss zaigo un laistās,
Kā gribētos garšīga, smaršīga vīna
Un sieviešu mīlas un sieviešu smīna.
Iet gadi, steidz gadi — jau trīsdesmit klātu.
Bet abitūrijas laiku ar prātu
Vēl nespēju noteikt, ne aprēķināt.
Un tagad jau likums tāds stingris, kā zinat:
Var ņemt mani stingri un raidīt no skolas,
Kā ministerija darīt to solās.

(Skatās grāmatā)

Še sēžu jau piekto vai sesto stundu
Un atomus trecu un atomus jundu,
Bet negrib man galvā nākt iekšā nenieks!
Vai tad tiešām es esmu tāds grēcinieks?
Rīt eksāmens nolikts un jāstājas priekšā,
Bet —

(Ķeŗ pie galsvas.)

Kas tad man galvā saskatāms iekšā?

$\text{HC}_2\text{...}$ $\text{H}^0_2\text{...}$ $^0_2\text{...}$

Ak, tu nolādētā ķīmija!...

(Aiz sienas troksnis.)

Un tad vēl tas Vagners, mans saimnieks, tā daudzās:
Kā te gan viens cilvēks lai zinībās lauzās!

(Aizspieŗ ausis, nogrimst grāmatā.)

Kas tas?... Ko tie burti sāk dancot un lēkāt...

Un smieties, un dieties, un trokšņot, un brēkāt!

(Pēkšņi grāmatas lapas atspīd zilganā ugunī.)

Ko redzu, ko skatu. Viss gaiši un klāri,

Nu galvā iet iekšā, kā ar kādu smēri!...

Pie joda! Es atradis burvības ziņu,

Kā galā vest studentu sīvajo cīņu

Ar ķīmijas lietām, ar ķīmijas krāmiem.

Hei, zēni, jums skaļiem it visiem un rāmiem,

Es nesu nu pestīšanu no briesmām,

Ar šitās uguns zilsarkanām liesmām!...

Ne drebēsiet jūs vairs, kad profesors klaigās:

Jūs zināsiet visu saskaņās maigās!

Nāc priekšā pats bargākais studentu tiesnes':

Ar tevi es cīkstīšos, kaut tur vai iesnes!

(Dārdiens, rūciens, viena siena paceļas un parādās cie-
nīgs profesors ar gaŗu baltu bārdu.)

Profesors:

Kas mani sauc?

Faustiņš

Cik šausmīgs vaigs!

P r o f e s o r s :

Tu mani spēji pievilki,
Tu ilgi pie manis klauvēji,
Un tagad —

F a u s t i ņ š :

Ak, pārāk bargs tavs vaigs!

P r o f e s o r s :

Tu taču tā lūdzies mani skatīt,
Manu balsi dzirdēt, manu vaigu matīt;
Mani velk tavas dvēseles varenā vaidā,
Tu — puscilvēks! Vai tu tas,
Kas manas dvašas svelmē
Iedrebas dzīvības dziļākā dzelmē, —
Vārīgs, bailīgi salieciēs tārps!

F a u s t i ņ š :

Vai saļimt man pret tavu dvesmu?
Es, Faustiņš, es tevīm līdzīgs esmu!

P r o f e s o r s :

Straujīga dzīvība, aukainais darbs,
Kvēlošās ainās
Dzīvība mainās.
Puika, es strādāju,
Zinību gādāju,
Cilvēci vedu pie gaismas un gara!
Ko gan es mantoju
No jūsu slinkā un niķīgā bara?
Ko vēl lai pantoju,
Prom labāk iešu! (Pazūd.)

F a u s t i ņ š rokas izplētis trauc viņam pakaļ:

Ak vīrs, kas zina savu zinību,
Es tevīm līdzīgs sevi sajūtu!
Fuč! Prom gan viņš! Nu, rīt mēs tiksimies!
(Pie durvīm klauvē.)

Pie joda! — Es zinu — tur famuls kladz, —
Mana skaistākā laime drupās šķīst!
Kā pēkšņi parādību pilnums klīst,
Kad sausais glūnis nākdams trauc.

V a g n e r s (rīta svārkos, naktsmicē, lampa rokās).

F a u s t i ņ š aizgriežas sašutis.

V a g n e r s:

Vai drīkst? Es dzirdēju jūs deklamējot;
Jūs laikam kādu lugu lasījāt?
No lugām tagad, sak', daudz profitējot,
Kamdēļ es vēlējos būt arī klāt.
Daudz gudrie teic par lugu spēlētājiem,
Tie varot skolu dot pat mācītājiem.

F a u s t i ņ š:

Jā gan, ja mācītājs grib aktiers būt —
Un dažs ar' gatavs tādu slavu gūt!

V a g n e r s:

Bet man tā šķiet, kad labi pārdomāju,
Ka nieks tīrs visi jūsu teāteri
Un mākslas zinības! Kaut pārplīsti,
Ar' viņam neuzcelsi krietnu māju.
Turpretim, ja ar smuku veikalu
Tu gribi gādāt mūža pārtiku:
Tad drīzi vien uz augšu braši tiksī
Un krietnas summas krājkasītē liksi.
Tie jaunie zēni tikai brēc un kliez,
Kaļ pantus, mālē nejēdzīgas bildes,
Par politiku taisa lielas ķildes,
Un goda vīriem mierā dzīvot liedz.
Kas iznāks gan no visas viņu brēkas?
Kad viņi mirs — ne suns ap kapu lēkās!

F a u s t i ņ š:

Tā var tik spriest tāds vecs un vājīgs vīrs,
Kā jūs, bet kam vēl mundris gars un tīrs,
Kas dzīvē iekšā raida gaišu skatu,
Tas jūsu loģiku trieks prom pa ratu!

V a g n e r s:

Ak mī un žē! Nu, kas tad nezin to,
Ka jaunā galvā vēji auravo!
Caur mācīšanu dzemdēts tiek ik tikums,
Kur patvaļa, tur garā rēgo plikums!
Tā piemēram, ja nopietnība spētu
Kaut vienu pašu sirdī sist jums rētu,
Tad ātri gudrs un prātīgs vīrs jūs kļūtu
Un man no tam tad ar' savs labums būtu:
Jūs varētu tad samaksāt kā nieku
Tos dividesmit piecus rublīšus,
Uz kuņģiem velti cerības es lieku.
Ko domājiet, kā lai pie tiem gan tieku?
Vai tiesu pristavu man ataicināt
Un jūsu smēru bundžas apķīlāt? (Nikni.)
Nu, paskat nu, jūs smīnat, tikai smīnat?

F a u s t i ņ š ķeŗ kabatās, izvelk ķeŗas un rāda, ka tās tukŗas.

V a g n e r s laipnāki:

Nu, varbūt varat šodien samaksāt?

F a u s t i ņ š smejas:

Nē, vecais draugs, ja vienu grasi varat
Man ķeŗās gūt — nu, tad, kaut augŗā karat!
Jūs nezīniet, cik grūti tagad pumpēt.
Es atceros... Jā, agrāŗ kauns bij lumpēt:
Tad deva katrs, kam bij kaut kas iekŗ maka,
Bet tagad — tagad pasmaida un saka:
„Jā, jaunais cilvķek, tā jau laba vīze...
Bet redziet... tagad liela naudas krīze...”

Pat vekseli, kur students vārdu licis,
Vairs neņem pretim Pīcs, ne Krišs, ne Fricis.“
Ja, Vagnerpapu, jūs man līdzētu
Un vienu piecnieku kaut aizdotu,
Tad es...

V a g n e r s dusmīgi pagriežas uz durvīm, mēda:
Tad es... tad es... Fui, piķis, zēvele,
Kā viņš man vecos nervus ēvelē!

(Iet uz durvīm, pēkšņi pagriežas.)

Eh... hm... nu... vienu mazu nedēliņu
Es gaidīšu to jūsu mazumiņu....
Nu... kā tad rīt, vai arī domājat
Uz Keizarmežu aizstaigāt?
Tur „Līgo svētkus“ rīko biedrība
Tās izglītības — lielā jūsmībā...

F a u s t i ņ š bēdīgi:
Kur tad lai iet, kad naudas nav nemaz...

V a g n e r s:
Nu... teiksim tā... Nekas... nekas...
Lai šoreiz vēl uz mana rēķina
Iet visa rīta dienas izprieca!...

F a u s t i ņ š sniedz roku:
Ja tā, tad es ar mieru iet jums līdz...

V a g n e r s pamāj ar galvu un aiziet.

F a u s t i ņ š:
Ak, vecais prauls! Ir gan viņš skops kā žīds!
Vai šis gan mani līdzī vadātu,
Ja vienam garlaicīgi nebūtu?

(Staigā pa istabu.)

Cik sīks tas, niecīgs, neievērojams!
Ar centimetriem prieks mans mērojams!

Un tā tak gribētos par lielu vīru būt,
Daudz dot un arī pašam pilniem klēpjiem gūt!
Ne profesors, ne cits kāds dvēšles spaidis,
Lai nemocītu kā vislaunākais naidis!

(Sajūsmā.)

Nudien, ja es tā pēkšņi bagāts tiktu,
Priekš tam uz spēli visu dzīvi liktu!
Lai parauj velns, ja es vēl kavētos
Un dzīvē iekšā braši nedotos!
Lai parauj velns, ja lietot neprastu
Es savu negaidīto dāvanu!

(Pēkšņi kaut kas krāsni nočukst. Izšaujas liesmas un no
krāsns izlien Mefistofels)

Mefistofels melnā frakā un cilindrī; balta veste,
rokās sarkani glazē cimdi. Mati virs pieres tā sa-
sukāti uz augšu, ka izskatas kā divi ragi:

Tu velnu minēji, ja nemaldos,
Kā tāds es tavā priekšā nostājos.

Faustiņš dreb pie visas miesas, sauc:
Tu esi velns? Vai, Wagner, atnāciet,
Un šito ķemu projām aizdzeniet!

Mefistofels:

Mans jaunais draugs, kam jūs tik dikti kliežiet;
Jel nāciet klāt un manim roku sniedziet.
Vai tad tik briesmīgs izskatos par tiesu,
Ka drebēšana krata jūsu miesu?

Faustiņš:

Pardon... pardon... es nedomāju tā...
Bet, ziniat... mani ļoti pārsteidza,
Ka pēkšņi tā no krāsns... atzīstaties,
Tas diezgan jocīgi...

Mefistofels smejas:

Ak, pārbijāties, —
Jūs ķīmiķis, kas elementu varu

Grib pārzināt ar savu vājo garu!
Nu, nu, nekas! Ar jaunību to varu
Jums atvainot! Bet kāpēc nelūdziet,
Lai piesēstos?

F a u s t i ņ š:
Ak, lūdzu, piesēstat!

M e f i s t o f e l s apsēžas, izņem papirosu etviju:
Vai drīkstu piedāvāt?

F a u s t i ņ š:
Paldies, paldies...
(Nem papirosu)
Bet jūs ar' — piesēstat!

M e f i s t o f e l s apsēžas:
Kā redzu, jūs tā... švaki dzīvojat...

F a u s t i ņ š:
Jā... Kas nu studentam par lielu dzīvi...
Viņš nevar baudīt īsto dzīves brīvi...
Sēd, kaļ un zubrī un tik retumis
Tev naudas tiek un topi — iemetis...

M e f i s t o f e l s:
Ha-ha-ha! Bet laikam ļoti jums gan tiktu
Tā pagrēkot un dzert ne šnabi sliktu,
Bet īstu šampānieti, cik tik lien,
Un likt, lai skaistulītes apkārt lien...

F a u s t i ņ š sajūsmināts:
Jā, tā tik būtu viena jauka lieta!

M e f i s t o f e l s:
Jums varbūt arī labi patiktu,
Ka kases direktoros ietiktu,
Sev fabriku vai smuku namu celtu
Un tad tik naudu, naudu, naudu smeltu?

F a u s t i ņ š paliek jau omulīgs:
Jā gan, es mūžam par to sapņoju,
Jūs taisni trāpat manu ideju!

M e f i s t o f e l s:
Un tad, — jūs skaistu sievu apprecētu
Un stalti pārvestu uz savu sētu.
Tai pūrā būtu — pussimts tūkstošu,
Vimaz! — Varbūt ar' vairāk dabūtu!

F a u s t i ņ š jau tā sajūsminājies, ka uzlec no sava krēsla
un uzsit Mefistofelim pa celi:
Jā, draugs, ja kāds man gādātu šo prieku,
To ieceltu par mantas pārvaldnieku!

M e f i s t o f e l s:
Nu, redz, ar mani sākat aprast jūs,
Šī lieta galu galā jauka kļūs!
Kas uz jūs' vēlēšanos attiecas,
Tad galu galā tas ir — spička, nieks, nekas!
To ieceltu par mantas pārvaldnieku!

F a u s t i ņ š:
Kā tā?

M e f i s t o f e l s:
Kas velnam gan nav iespējams?

F a u s t i ņ š:
Vai tad jūs tiešām velns?

M e f i s t o f e l s:
Nu saprotams!
Gan drusku modernāki apgērbies,
Nekā uz skatuves, kad spokojies,
Bet tomēr velns, kas Mefistofels saucās,
Tas, kuŗu katris aktiers spēlēt traucās,
Gan Duburs, Rudzīts, Segliņš, Simsonis

Un arī Kronberģis to tēlojis.
Es „Fausta“ izrādēs arvienu nāku
Un galerijā smieklus radīt māku.

F a u s t i ņ š:

Hm... hm... Es gan tā drusku šaubījos,
Ka mūsu laikos velni atrastos,
Bet ja nu manā priekšā stāv pats fakts,
Tad viņu noliegt kam gan rastos takts?

M e f i s t o f e l s palokas:

Paldies par tādu labu atzīšanu,
Bet tagad — sāksim vienu darišanu.
Es varu līdzēt jums pie laimes tikt...

F a u s t i ņ š:

Ak, darat to! Ko būs man ķīlam likt?

M e f i s t o f e l s sātaniski smejas:

Ak, nieku vien! Ar savu asini
Būs parakstīt jums šito vekseli!

(Izvelk no kabatas milzīgu vekseli)

F a u s t i ņ š lasa:

„Es, apakšā parakstījies, apsolos Mefistofeļa kun-
gam maksāt ar visu savu dzīvi. Rīgā.“

(Attiecīgas dienas datums)

Lai iet! To parakstīt — tas man mazs krāms.
Kad sauksiet, iešu līdz, kā jēriņš rāms.

(Paraksta vekseli, iepriekš rokā iegriezdam)

M e f i s t o f e l s:

Ha-ha-ha-ha-ha!

Nu atrodies tu manā gūstībā!

(Uzsit Faustīnam uz pleca)

Mans draugs, es tev rādīšu pasaules priekus!

Visus dzīves lielumus, visus dzīves niekus!

Es tevi vedīšu malu malās, —

Gan Grīziņkalnos, gan Zaķu salās!
Es tādus brīnumus likšu tev manīt,
Ka tev prātus ar zvaniem nesazvanīt.
Bet tagad — ardievu: man jāsteidzas projām.
Mēs, velni, tik tuvu vis nemājojam!

F a u s t i ņ š:

Nē, paliec drusku, kam tev jāsteidzas?
Mēs kādu vārdiņu vēl parunātu.

M e f i s t o f e l s:

Laid tagad vien! — es drīz būšu klātu,
Tad vari jautāt, cik tev patīkas.

F a u s t i ņ š:

Es neesmu pēc tevis medījis,
Tu pats jau līdi šeitān iekšā;
Lai velnu tura, kas to noķēris!
Ne lēti vairs tāds joks nāks priekšā.

M e f i s t o f e l s:

Ja es ar to tev patikšanu daru,
Tad drusku vēl pie tevis palikt varu.
Bet tad, lai laiks mums jautrāk paietu,
Ļauj, ka tev savas mākslas izrādu.

F a u s t i ņ š:

Bet rādi ar' ko jauku smuku īsti!

M e f i s t o f e l s:

Es tev to rādīšu, ko nepazīsti.
Tas radījums tev acu priekšā stāsies,
Iekš kuŗa tīkliem drīz tu spirināsies.

(Velk ap Faustīņa galvu riņķus, kā hipnotizētājs. Fau-
stiņš pamazām iemieg)

Tu ieraudzīsi Fräulein Grietiņu,
Pie kuŗas atradīsi vietīņu.

(Dibens sienas paceļas. Redzama Grietiņa, ar milzīgu
modernu cepuri galvā. Sēž pie galda. Katrā pusē viņai
pa naudas maisam, uz kuŗiem lieliem burtiem uzrakstīts

25,000 rbļ. Parādība ilgst pāris minūtes. Mefistofels uz viņas beigām pazūd — kā ienācis, pa krāsni. Faustiņš atmostas, paliek gaišs)

F a u s t i ņ š :

Kur esmu es? Ko viss tas nozīmē?

Kas tagad notiek manā dvēselē?

Vai sapni redzēju, vai īstenību?

Ne saprast nespēju, lai ar' kā gribu.

Bij velns vai nē? Nudien, tā lieta traka.

Kam prasīt? Kas lai taisnību man saka?

(Aplūko savu roku)

Še rokā — griezums. Tā tad viss ir bijis!

Un es ar velnu cīņu izcīnījis!

Kas būs, kas nē? (Domā.)

Bet sapnis jocīgs gan! (Smaida.)

Žēl, neļāva tik ilgāk sapņot man!

(Tausta kabatu: tā itin bieza. Izvelk maku; tas pilns ar zelta naudas gabaliem. Vai pagībst aiz prieka, tad sāk dancot)

Urrā, urrā, urrarararaā!

Es tagad esmu savā valstībā!

Ei, mūzika, ei, sulain, vīnu man,

Es gribu diet un smiet! Lai dun un skan!

(Pieskrien pie sienas un klauvē)

Vagnera kungs, Vagnera kungs, panāciet šurp! Es jums varu atdot to parādu! Visus divdesmit piecus rubļus!

V a g n e r a b a l s s :

Vai jūs esiet traks, vai! Ļaujiet taču man gulēt.

F a u s t i ņ š :

Labi, — dabūsiet rītā! Tā tad — rīt iesim uz Izglītības biedrības „Līgo svētkiem“. Darīts un norunāts!

Es izmaksāšu!

V a g n e r s :

(Aiz sienas neticīgi atņurd)

P r i e k š k a r s

Otrā aina

Keizarmežs. „Līgo svētķi“. Vidū uzcelta kāda telts, ap kuŗu un pa kuŗu rīkojas ģigānietes. Malā — viena telts ar uzrakstu „Tautiski ēdieni“. Pa skatuvi nāk un iet ļaudis, kaut kur spēlē mūzika.

Pirmais jaunskungs:

Lai parauj piķis tādu labdarību!
Še šņabis maksā desmit kapeikas!

Otrs jaunskungs:

Smalks spriedums tev par izglītību!
Tā tev pēc šņabjiem rēķinas!

Pirmais:

Kad kādu smuku skuķi dabūtu,
Vismaz tad amizēties varētu!

Otrais:

Vai tad tu Penču Mildu neredzēji?

Pirmais:

Vai to, pret kuŗu tu tā varen smēji?

Otrais:

Nu, jā; es tevi pievedīšu klāt,
Tad vari amizēt un precināt.

Pirmais:

Jā gan, — bet pats pa tam pie Kauķu Elzas,
Es zinu, tev uz viņu nags tā gvelzas!
Nē, brāl', tu vari Mildu paglabāt,

O t r a i s:

Kā ķerts! Lai skrien! Vai man nu skuķu trūkums?!

T r e š a i s pienāk no mugurpuses klāt un uzsit otrajam uz pleca:

Ko stāvi te, tāds sarāvies kā kūkums?

O t r a i s:

Ā, Frici, tu!

T r e š a i s:

Nu, iesim padancot!

O t r a i s:

Ē — apnicis! Laiks būtu uzpīpot!

(Izvelk papirosu etviju un taisas pīpot)

(No čigāniešu bara atdalas čigāniete un nāk abiem klāt)

Č i g ā n i e t e:

(Izvelk kārtis)

Labdien, jaunkundziņ, vai negribi, lai pazīlēju tavā zelta ķepiņā? Maksā ne mazāk par pieciem pimberiem un ne vairāk par septiņiem zeseriem. Padod saujiņu, teikšu, cik dzīvosi gadiņu, kāda būs tev sieviņa, — vai resna, vai tieviņa; cik viņai piedzims bērniņu un cik no tiem būs prinču un cik ķēniņu. Nu, ņem mačiņu, sniedz naudiņu!

T r e š a i s raujas atpakaļ:

Man nevajag! Pie viņa griežaties —

(Rāda uz otru)

Viņš jau kā traks grib precēties!

Č i g ā n i e t e grūžas pie otra:

Nu, tad dod tu, jaunkundziņ. Tavam draudziņam muķis mājā aizmirsies! Dod, labai lietai labu palīdzību! Man divdesmit bērniņu, viens par otru lielāks un otrs par vienu mazāks, visi bez biksītēm, apkārt skraida... Dod grasīti!

(Otrais izņem naudu un iedod)

Č i g ā n i e t e iespļauj sauļā:

Paldies, paldies par rokas naudu. (Aiziet pie citiem.)

T r e š a i s:

Nāc, iesim prom; es vienu rubuli
Jau izdevu par tādu munsturi.
Tak deļot labāk, nekā šitā kūkot.

O t r a i s:

Jā, iesim tagad Kauķu Elzu lūkot!
(Abi aiziet)

P i r m ā j a u n k u n d z e:

(Baltā kleitītē, kurpītēs, ar cimdiem rokā, uznāk. Visa
viņas izturēšanās iedomīgi uzpūtīga. — Otra jaunkundze
vienkāršāka, piemīlīgāka)

Mein Gott, ja es to būtu zinājusi;
Tad nebūtu vis šurpu atnākusi.
Te pārāk daudz tās prastās publikas.
Man tādās ballēs doties nederas!

O t r ā:

Vai redzēji tu Vītoļņu žani?

P i r m ā:

To muķiku? Fui, kā tu tādu mani!
Prasts skolotājs no elementārskolas!
Un tāds vēl tevi, Frida, precēt solas!

O t r ā:

Ei, ko nu Helm'; viņš tiešām lāga zēns.
Tāds paklausīgs un tā kā jēriņš lēns!
Nāc, iesim, uzlūgsim uz dāmu vals!

P i r m ā:

Fui, — ko vēl nē! Ach, dzirdu mammas balsi!
Mēs iesim prom! Mums šite nepiepas!
(Balss aiz skatuves: Helma, Helma! Pirmā aiziet)

Otrā:

Ak, vīzdegune tāda! Paskat' nu:
Tik lielas vien ar savu smalkumu!
Bet pašas tēvs bij ķelners Milgrāvi —
Ko līdz, ka tagad bankā tūkstoši!

Čigāniete tuvojas:

Jaunkundzīt, jaunkundzīt,
Ļaujiet rokā paskatīt!
Uzburšu jums brūtganību,
Tādu smuku, apaliņu,
Īstu žani Vītoliņu!

Otrā nosarkst kā biete, pārsteigta:
Ko jūs sakiet! Kas par niekiem!

Čigāniete:

Dod nu cēneri uz priekiem.

Otrā ieskatas:

Ā — Anniņ! Nemaz tevi nepazīnu!
Kāda tu iztaisījūsēs. — Īsta čigāniete!

Čigāniete sniedz roku:

Mojen, mojen Frīda! Nu, kā sviežas, vai daudz
danco? Iesim tur: tur vēl dažas mūsējās. (Aizved
pie čigānietēm.)

(Skolnieks ar skolnieci uznāk no vienas puses)

Skolnieks:

Es tomēr nevaru piekrist tam, ka dzīves smisls ir vienīgi iekš nodošanās sociāliem problemiem. Pēc manas razumeņijas vajag arī mācēt baudīt, naslaždatsja vārda pilnā ziņā. „Cilvēks, starajies ņemt no dzīves visu to, ko viņa tev padnosīt!“ saka Puškina savu kopoto rakstu otrā sējumā. Un viņš, jaunkundze, man šķiet, būs taču švaķijis dzīves īsto degpunktu...

Skolniece:

Es tomēr varētu ļauties pārliccināties no jūsu filozofijas pamatvilciena. Bēbels Marksa „Kapitālā“ skaidri un gaiši aizrāda, ka sievietē ir točno takže radīta priekš sabiedriskā darba, kā vīrietis. Kopīgi mums jāiet ir borokšja dēļ sabiedriskiem ideāliem. „Vpered bez stracha ir somņeņa; na podvig doblestnij, družja, zarju svatogo iskupļeņa užē v nebesach zavigel ja!“ Tā saka Dobroļubovs. (Aiziet abi.)

(Uznāk no vienas puses Ērmanis Šasars ar kabatas grāmatīņu rokā; kaut ko raksta)

Tā ir tik pārtautiska būšana,
Ka viņai jāpareģo grūšana!
Šie „Līgo“ un šī trakā klaigāšana,
Ar karodziņiem un ar meijām staigāšana,
Tas neiztur nekādas kritikas
Un man to skatīties nav patikas.

(Pagriežas pret telti, uz kuŗas uzraksts „Tautiski ēdieni“)

Nu, lūk, ar' tur, — ar skābu putru laistās
Un zirņus ēd; cep Kurzemnieku desas.
Kā lai tur moderns cilvēks nesaskaistas.
Tik reakcijas laikā prāts mums nesas
Uz tādiem niekiem, tukšumu un bleķi.
Šie svētki, tiešām, uzliek kauna pleķi
Uz mūsu tautas pašapziņas svārka.
Šie svētki — nagla tautiskajā zārkā.
Tie — pēdēj's kļiedziens iepriekš progresrīta.

(Piezīmē vēl kaut ko)

Tā! Darīts tas. Un nodrukāts tiks rītā.

(Atiet pie malas, kur viņam piesteidzas klāt kāda čigāniete, un sāk ar to amizēties)

Jēgotņū Līkabs ienāk, — berzē rokas:
Nekas... nekas... Var redzēt — tauta mostas;
Uz pašdarbību kājas cilāt sāk.
Nem veco pātagu, kas turēta aiz jostas,

Un tumsas mošķus aizdzīt māk.
Ar izglītību labu darbu daram
Un par šiem svētkiem plaši rakstīt varam.
Es esmu droši par to pārliecināts,
Ka „Vēstnesim“ būs referāts kā spināts.
Varbūt vēl sniegsim rīkotāju bildes
Un loterijas dosim tās iekš Ģildes.
Nekas... nekas... Var pārspilēti prasīt,
Bet kad tik vēlāk nevaj'g pierīkasīt...
Ā... Sasars tur. Ar viņu netik tikties...

Čigāniete piestaidzas klāt:

Vai negribiet uz zīlēšanu likties?...
Jums varu visu, visu pasacīt,
Kas vakar bij un kas vēl sekos rīt...

Bērtuls Ārsiņš uznāk garos svārkos un „panamā“:

Hm... hm... Pēc Meierholda teorijas
Šais svētkos trūktu īstas harmonijas.
Bet ja uz Dalkrozu vēl skatu metu,
Tad daiļu kustību še skatu retu...
Un tomēr visa māksla būtībā
Ir šā un tā un atkal it nekā...
Ar dimenziju dimenziju mērot
Un ritmā ritma dēļ par ritmu sērot
Ir tikpat daudz, kā projekciju tēlot
Un profekciju analizē žēlot...
Ja skatisko ar dinamisko jaucam,
Tad funkciju ar plastiku mēs traucam
Un galu galā taču režisors
Ir svarīgāks kā statistis un kors...

(Arī viņam piestaidzas klāt čigāniete)

Čigāniete:

Kungs Ārsiņ, ziedojiet jel kādu nieku
Man, čigānietei, nabagai par prieku...

Ā r s i ņ š iedod rubli, ierauga Līkabu un Sasaru:

Ā, Līkab! Sveiks! Kur tu tā kavējies?
Es esmu tiku tikām izrāvies
Ar dančiem un ar loterijas lietu,
Un tagad sevīm neatrodu vietu!

L ī k a b s:

Sveiks, sveiks! Bet pie tā Sasara
Vis neej šajā vasarā!

Ā r z i ņ š:

Ko niekus, — viņš mans draugs!
Ar viņu mēs dažreiz kopā sitām stukulciņu!

(Pieiet pie Sasara un pievelk arī Līkabu)

(Uzsauc čigānietēm)

Nu, uzdejat pēc mākslas likumiem
Un saviem čigāniskiem tikumiem.
No savas puses vienu rubli dodu,
Lai izglītības lietu pabarotu!

S a s a r s:

Es dodu kapeikas četrdesmit trīs!

L ī k a b s:

Tik dejat; gan tad sudrabs līs!

Č i g ā n i e t e:

Lai iet! Priekš izglītības sasit kājas!

Č i g ā n s:

Lai visi riņķā stājas!

(Čigānu deža. — Beigās visi trīs — sasars, Līkabs un Ārziņš dežo līdzā, iekliegdamies. Kad deža beigta, iekliedzas

S a s a r s:

Progresīvi!

L i k a b s:
Mēreni!

Ā r z i ņ š:
Mākslinieciski!

(Visi izklīst un daži aiziet)

(Uznāk Faustiņš un Vagners. Vagners manāmi iesviķojies. Faustiņš velk Vagneri uz to pusi, kur atskan mūzika)

F a u s t i ņ š:
Nu, Vagnerpapu, iesim tur, kur dejo...

V a g n e r s stīvējas uz otru pusi:
E, kas man tur, kur puīši meitas zvejo!
Man labāk tīk pie alus un pie vīna

F a u s t i ņ š:
Likt sirdij kust no pārdevējas smīna.
Bet pietiks jau! Ir diezgan dzerts un baudīts...
Pa rokām kauss daudz cilāts un daudz glaudīts...

V a g n e r s:
Es maksāšu... Par to tu nebīsties...

F a u s t i ņ š:
Ak, ko... Man pašam naudas daudz paties'!...

V a g n e r s:
Jā... To, nūdien, es saprast nespēju,
Kur pēkšņi ķēris tu, draugs, naudiņu...
Vēl vakar nebij tev ne plika graša,
Un šodien jau tu piecniekus vien kašā!...

F a u s t i ņ š noslēpumaini smīn:
Jā, vecais vīrs, ir dzīvē daudz kas tāds,
Ko saprast nespēj kaut kurš ledus lācis...
Nu, neņem ļaunā — tas tik tā pa jokam...

Vaj'g laimi tvert, kad viņa slīd gar rokām...
Tā dariju — švīks, švāks! — aiz apkakles —
Tā savu laimi vakar tvēru es!

V a g n e r s nobijies:
Tu taču nebūsi kā nelietis,
Zēn, kādu žīdu nositis!...

F a u s t i ņ š:
Ak, nē! Tās būtu pūles pārāk lielas!...

V a g n e r s:
Tad varbūt zutni atradi uz ielas?

F a u s t i ņ š:
Ak, nē! Viņš pats man rokā iekrita!

V a g n e r s:
Jods sazin, kas tā tava burvība...
Bet iesim nu vismaz uz telti to,
Kur „tautas ēdienus“, lūk, gatavo...

F a u s t i ņ š:
Man jāpaliek. Ar vienu labu draugu
Man jātiekas. Es sen pēc viņa raugu,
Bet nenāk vēl...

(Iet glažām kāda jaunava tautas apgērbā. Vagners sa-
ķer to aiz rokas)

V a g n e r s:
Uz kurien', jaunkundzīt!

J a u n a v a:
Laid, vecais!...

V a g n e r s:
He!... Vai drīkstu pavadīt?
Es izmaksāšu kafeju vai tēju...
Vai zirņus, skābputru... Ar tādu seju
Uz pasauls galu tiktu kopā iet...

(Jaunava aizsteidzas)

Ak, pagaidiet... ak, taču pagaidiet!...

(Aizsteidzas viņai pakaļ)

F a u s t i ņ š:

Kam nenāk viņš!... Es stipri cerēju,
Ka šodien viņu šeitā satikšu!...
Kur troksnis un kur pūlis trokšņo melns,
Tur katrā ziņā taču klāt ir velns!

M e f i s t o f e l s pēkšņi parādās kā no zemes izlēdis:

Bonjour, mon Faust! Es jūtu gan, ka jūs
Pēc manis raidiet savus skatienu!

(Sasveicinās)

Oh, šodien tiešām ļoti karsta diena!
I saule kvēl, i darba pilnas rokas!

F a u s t i ņ š:

Jā, šādos svētkos, šķiet, jums labi sokas!
Te velna darbs tiek turēts augstā cieņā!

M e f i s t o f e l s:

Nu, kā jūs nakti labi gulējāt?

F a u s t i ņ š:

Nekas. Mans miegs bij ciets kā reti kad!

M e f i s t o f e l s ar velnišķu smīnu:

Vai varbūt arī sapņus redzējāt?

F a u s t i ņ š satver viņu aiz rokas:

Pastoi! Pastoi! Ko jūs man rādījāt?
Kas tā par ainu, ko es redzēju,
Kad, no jums iemidzināts, iemigu?

M e f i s t o f e l s smīn:

Mans draugs! Tā bija daiļa būtne viena...

F a u s t i ņ š:

Kā viņu sauc? Lilija, Lida, Liene?...

Mefistofels:

Oh, nē!... Vārds īsti tautisks viņu zīmē;
Par Grietiņu to krustamzīmē leģitīmē!...

Faustiņš:

Un tālāk, tālāk... Kur gan viņa mīt?
Ko dara, kāds tai stāvoklis šobrīd?

Mefistofels:

Cik strauji, draugs, jūs visu gribiet zināt!...

Faustiņš:

Jā, vai tad rītam ziņas atlicināt,
Ko šodien var it viegli izzināt!
Man tagad tādi spēki rodas klāt,
Ka gribas visu aptvert, apkampt, gūt,
Un valdniekam par pasaulsēku būt!

Mefistofels:

Skat, skat, kāds nesavaldāms temper'ments,

Faustiņš:

Lai nodreb visas zemes fundamentus,
Kad Fausts uz viņu uzliek savu kāju!

Mefistofels:

Tad — atļaujiet, ka visu vaļā plāju!
Šī Grietiņa ir... hm... hm... atraitne...
Vīrs miris tā priekš gadiem pieciem, sešiem,
Un atstājis to vienu ļaudīm svešiem,
Bet ne kaut kā: ar piecām lielām mājām
Un skaidrā naudā bez tam piecdesmit
Vēl tūkstošiem...

Faustiņš it kā gībst:

Ak, palīdzi man vājam!
Es trieku dabūšu tūlīt!...

Mefistofels:

Nekas... nekas...! Pie tam jau vajag pierast!...

Faustiņš:

Un šitāds jaukums staigā neiegūts!
Tā nedrīkst palikt, jeb ar' — diezgan būs!
Es iekarošu šito cietoksni,
Man rokā mirdzēs Grietas tūkstoši!
Draugs Mefistofel, palīdzi šai lietā,
Un mani ved pie viņas sāniem vietā!
Tev jāpalīdz, tev jānāk talkā man, —
Par ko to vekseli tev devu gan?...

Mefistofels:

Mans draugs, es labprāt gribu iet tev talkā,
Bet nezinu, vai mūsu dāma smalkā
Tik viegli ņemama un iegūstama būs...
Bet — var jau izmēģināt skunstiķus...
Tev varu pačukstēt, ka šodien arī
Šais svētkos, Faust, tu viņu redzēt vari...

Faustiņš:

Ko?! Viņa še! Ak, Dievs, kas tas par prieku!
Es tikšu, tikšu tai par precinieku!

Mefistofels:

Kuš, lēnāki, — lūk, jūsu ideāls,
Un viņam līdzī soļo zaldāts, brāl's,
Saukts Valentīns!

(Uznāk Grietiņa, milzīgu šiku ģērbusies, un viņu zem rokas ved Valentīns, zaldāta ūniformā. Abi pieiet pie „tautisko ēdienu“ telts)

Faustiņš:

Ak, laimes smīns!
Tā viņa, ko es sapnī redzēju.
Tā viņa, kuŗu mīlu, dievinu.
Tā viņa, kuŗu sirds man iegūt trauc...
Klaus', Mefistofel, kā tā iekšā kladz...

Ved mani, ved pie viņas, stādi priekšā,
Un mīlu degšu viņas dvēslē iekšā.

(Met rokas bučiņas)

Ak, Grietiņa, ak, mana mīļā Grieta,
Es ticu, tava sirds vis nebūs cieta!

(Līgotāji, ar kroņiem apkārušies, uznāk no otras puses. Fausts un Mefistofels pavirzās sāpus. Līgotāji iet pie Grietiņas ar Valentīnu. Dzied līgo dziesmas, aplīgo abus. Kad tas izdarīts, Grietiņa izvelk piecnieku un samaksā)

Griet i ņ a:

Paldies par „līgo“, labie ļautiņi,
Par to, ka bijāt tādi cītīgi,
Es arī gribu iepriecināt jūs,
Un tādēļ dziesmiņu jums dzirdēt būs.
Kad beigšu viņu, tad ar kolekti
Jūs varat iet un lasīt cītīgi!
Priekš labdarības manai balsij traukt,
Kas var man liegt un aizliegumu saukt!

L i g o t ā j i:

Lūdzam, lūdzam, lūdzam!

Griet i ņ a taisa dažus trillerus. Salasās apkārt publika. Viņa nodzied kādu dziesmiņu. Kad dziedāšana beigta, atskan aplausi. Daži līgotāji iet ar cepurēm apkārt un lasa no publikas naudu. Pienāk arī pie Faustiņa un Mefistofela. Faustiņš iedod piecnieku. Mefistofels pieved Faustiņu pie Grietiņas, Grietiņa un Valentīns saka savus vārdus.

M e f i s t o f e l s:

Es atļaujos šo kungu priekšā stādīt,
Viņš draugs man. Faustiņš ķīmiķis it teicams,
Un grib jums savu piekrišanu rādīt,
Jo krūtīs jūsu prieks tam neizbeidzams.

F a u s t i ņ š skūpstā Grietiņai roku:

Ak, mana brīnišķīgā dieviete,
Jūs esat eņģelis, ne sieviete;
Kā debess mūzika skan jūsu balss,
To klausoties man likās: klāt mans gals!
Aiz saldām jūsmām sirds vēl tagad kūšā
Un pāri plūst kā Mēmele un Mūsa!
Ak, gulēt tā pie jūsu skaistām kājām,
(nolaižas uz ceļa)

Un it nekad vairs neiet prom uz mājām!

G r i e t i ņ a saņauc degunu, paklusu Mefistofelim:

Kas ir šis ērms? Viņš izliekas kā jucis!
Vai tikai nav no Rotenburgas sprucis?

M e f i s t o f e l s:

Viņš ir labs zēns, bet jūsmīgs tik bez gala...

G r i e t i ņ a:

Ar naudu...

M e f i s t o f e l s:

Tas vēl stāv pie gara skata...

G r i e t i ņ a:

Mans kungs, jel ceļaties, te slapjš mazliet,
Jūs savas bikses smērējiet, man šķiet!

F a u s t i ņ š pieceļas nopūzdamies:

Kas bikses, žakete, kas mētelis,
Kad manā priekšā veras debesis?!

V a l e n t i n s:

Man šķiet, mums laiks uz māju pusi staigāt!

(Taisās uz iešanu, pamet Mefistofelim un Faustīnam ar galvu)

F a u s t i ņ š Mefistofelim:

Cietsirdīgā! Dvēsle, stājies klaigāt!

(Uz Grietiņu):

Vai drīkstu līdz iet jums, daiļā nāra,
Un tikai brītiņu vēl baudīt prieku?

G r i e t i ņ a vēsi:

Man brālis līdz. Jūs uzskatu par lieku.
Ardievu! (Aiziet.)

F a u s t i ņ š bēdīgi:

Mirt priekš viņas acu pāra!

M e f i s t o f e l s:

Ko niekus, draugs! Jums mirt vēl daudz par agru!

F a u s t i ņ š:

Ak, kam vairs tālāk dzīvot dzīvi smagru,
Kad nevar gūt, kas tā ir sirdi ķēris!

M e f i s t o f e l s svinīgi:

Kad burvju dzērienu tu būsi dzēris,
Un tā kā nākas, smuki pārvērties,
Tad arī panākumi radīsies!
Kā tu tāds vājš, bāls, vārgs un izdilis,
Gan grībi iegūt to, ko kārojis?
Par solidu un korpulentu vīru
Kad kļūsi tu, tad ar' kā nieku tīru,
Tu gūsi savu dievināto Grietiņu!

F a u s t i ņ š:

Kā tikt pie tam? Kā atrast man to vietu,
Kur cilvēku var pārvērst, pārstrādāt?

M e f i s t o f e l s:

Tas Raganķēķī notiekas, tepat,
Nav tālu. Drīzi varam aizstaigāt.

F a u s t i ņ š :

Ak, ved, ak ved uz Ragankēķi drīzi,
Un pārstrādā uz savu burvja vīzi,
Lai nepazīst ne Teodors, ne Klaustiņš,
Ka esmu es tas nabaga zellis Faustiņš!

P r i e k š k a r s

Trešā aina

„Stūra krogs“ — Rīgā

(Istaba, kurā garš galds. Dibena sienā trīs logi; pie tiem — mazs galdiņš. Pie garā galda sēž jautra studentu kompānija — Frošs, Branders, Zibels, Altmaiers)

Frošs:

Vai neviens negrib dzert? Neviens negrib smieties?
Es rādīšu jums! Ko tā zobojaties?
Nu nevar kā slapjus salmus jūs cilāt.
Kur vienmēr kā gaišās ugunīs svilāt?

Branders:

Tu vainīgs pats; tu neesi pielaidis
Ne muļķību, ne cūcību nekādu.

Frošs lej viņam glāzi vīna pār galvu:
Še abas reizē!

Branders:

Cūku Pēteris!

Frošs:

Ko paši gribējāt, to nu jums rādu!

Zibels:

Pa durvīm ārā, kas ceļ ķildu!
Tik dzert un dziedāt! Bļaut, ka noskan balss!
Eh! Hollā! Ho!

Altmaiers:

Vai, Dieviņ! Nu klāt mans gals!
Tas ausis plēš, — šurp, rati, lai tās pildu!

Zibels:

Tik tad, kad visi mūri notrīcas,
Var īsti just, ka base attīstas.

Frošs:

Tā labi! Kas ļaunā ņem, lai ārā protas!
Ā! Tara lara da!

Altmaiers:

Ā! Tara lara da!

Frošs:

Nu rīkles sabalsotas! (Dzied.)
Jau pagājuse baigā nakts:
Mēs jājam klusu, kaps mums rakts,
Un nāve klāj jau šķirstu!

Fui! Fui! Šai dziesmā politika iekšā!
Nav lāga dziesma! Nemiet citu priekšā!
Kas mums gar baigām naktīm daļas —
Vai tad mums nakti arī domāt vaļas?

(Dzied.)

Teici to stundu, to brīdi,
Kad tu man roku sniegsi?
Jeb vai tu mūžīgi mūžam,
Ka mani mīli liegsi?

Zibels:

Kas man par daļu, ka tu pēc šīs idi!
Es ceru — ko prātīgāku tu spiegsi!

Frošs:

Mīlā meitiņ, atver logu,
Visi sen jau dus,
Neieraugi man par spoku,
Lūdzama, ciet klus'!

Branders:

E, blēnas! Kāds tev prieks gar logiem cilpot,
Un dziesmas salkanas tai skuķei — svilpot!
Ja viņas tēvam vēl kas būtu makā,
Tad lieta citāda. Tu prātā trakā
Vēl ķezā ietiksi un beigu beigās
Tā meita būs tev jāprec lielās steigās.
Kā redzu, Froš, tev dziedāt neveicas, —
Trūkst šodien vajadzīgās štimungas,
Un tādēļ ļauj, lai vaļā pūšu es —
Tad „Stūra krogam“ rūtis nodrebēs!

(Dzied)

Mans kaimiņš Plencis iestidzis
Bij lielākajā postā,
It viss, ko vien viņš iesācis,
Bij grimis miera ostā.
Kad naudas tam vairs nebija,
Viņš jaunu banku radīja.
Nu, redzēs, ko šis darīs.

Koris gaviļēdams:

Nu, redzēs, ko šis darīs.

Branders:

Jauns puika vecu jumpravu
Sev apņēma par sievu,
Jo loloja to cerību,
Ka nauda atsvērs nievu.
Bet jumpravai, kā izrādās,
No naudas tukšas kabatas.
Nu, redzēs, ko šis darīs.

Koris gaviļēdams:

Nu, redzēs, ko šis darīs.

Branders:

Par redaktoru palika
Reiz kurpnieks Mikus Zilens.

Viņš pārlicību turēja,
Ka spalva — tas pats ilēns.
Cits bakstīja, Miks panesa,
Cits rakstīja, Miks iekrita.
Nu, redzēs, ko šis darīs.

K o r i s :

Nu, redzēs, ko šis darīs.

(Ienāk Faustiņš un Mefistofels)

M e f i s t o f e l s :

Par visām lietām man nu jāgādā,
Ka tieci jautru ļaužu biedrībā;
Tu redzēsi, cik viegli dzīvot sviežas;
Tiem visas dienas svētdienas,
Maz asprātības tiem, daudz jautrības,
Ka tikai galvas sāpju nav no rīta,
Un krodznieks tālāk dod uz krīta, —
Bez bēdām dzīvo tie un atkal dzer.

B r a n d e r s :

Kas tie par spokiem, kas tur ienāca?
Nav redzēti tie mūsu viesnīcā.

F r o š s :

Pēc svešniekiem man viņi izliekas,
Vai tik tas viens nav advokāts no Cēsīm?

Z i b e l s :

Un otrs, tas, man šķiet, ir skolotājs
No Sasmakas...

F r o š s :

Gan mēs vēl spēsim
To visu zināt dabūt. Jādomā,
Ka viņi kaut ko baudīs drīzumā.

B r a n d e r s :

Pag', pag', uz deguna tiem uzdošu, —
Es svešus ģimjus diez' kā nemīlu!

M e f i s t o f e l s uz Faustīņu:

Tie ļaudis velnu nemana nekad,
Lai tas pie apkakles tiem ķertos pat!

F a u s t i ņ š:

Labvakar, kungi!

Z i b e l s:

Sveiki, sveiki!

(Klusi Mefistofeli no sāniem uzskatīdams)
Tas tēviņš klibo, kā man šķiet!

M e f i s t o f e l s:

Vai ļaujiet, ka jums nosēžamies blakam?

Z i b e l s:

Ja patīk, piesēžaties!

M e f i s t o f e l s:

Mēs esam svešnieki. Es esmu Rīgā
Tik otru reiz, viņš (rāda uz Faustīņu) pat pirmo!

F r o š s:

Tad nākiet jūs šurp laikā nelaimīgā.
Es manu galvu neraugoties sirmo,
Nekad vēl pieredzējis neesmu,
Ka „Stūra krogā“ alus aprūktu!
Bet šodien gan — viss tukšs kā izslaucīts!
No Stricka neesot jauns atsūtīts.
Vai streika dēļ, vai kā — bet beigas paliek beigas!

M e f i s t o f e l s:

Nu, tad jau būtu jādzer mums kas cits!

B r a n d e r s:

Kas cits, kas cits! Kas labāks ir par miestu?
Kaut visu pasauli jūs riņķī grieztu,
Viss cits ir nieks un der priekš tukšas steigas.

Mefistofels sulainim:

Ei, gars, kas šinī telpā kalpojiēt,
Mums divas blašķes vīna atnesiet!
Kāds jums tur ir? (Skatās kartē.)
Nu lai iet Rūdesheimers.

Frošs:

No kurienes jūs abi braukdami?

Mefistofels:

No tālienes, no pašas Inflantijas.
Tur mums ir lielas biešu plantācijas,
Es — fabrikants un taisu cukuru,
Bet viņš (rāda uz Faustiņu) man talkā nāk ar ķīmiju!

Studenti visi:

O-o! O-o!

Branders uz Zibeli:

Laid tuvāku pie viņa!
Šis onkuls nav bez sava padomiņa!

(Pievirzās tuvāk pie Mefistofela un Faustiņa. Sulainis
atnes vīnu)

Frošs:

Tad laikam braucat jūs gar Krīsburgu?

Mefistofels:

Jā. Tur mēs šodien ēdām pusdienu!
Mēs nākot dzirdējām, man mazākais tā rādās,
Ka jautras balsis korī dziedāja.
Paties', še dziedāšanai vajag skanēt dikti;
Šie griesti, sienas ir priekš tam kā likti!

Frošs:

Tad laikam mūzikants jūs esat?

Mefistofels:

Ak, nē! Man spējas maz, bet dziesmaz milēju.

Altmaiers:

Tad vienu uzdziedat!

Mefistofels:

Ja gribat, — tūkstošu!

Altmaiers:

Bet tik ko gluži jaunu priekšā nesat!

Mefistofels:

Tas nebūs ne no Cimzes „Dziesmu rotas“,

Ne citas kādas vecas grāmatas.

Man mazas komponista dāvanas,

Un tās pa laikam rādās nemaskotas.

(Deklamē vai dzied, uz avīžu ieliekamā koka ar pirkstu
it kā pavadīdams)

„Reiz bij viens melderzellis,

Tas mīlēj' div' meitiņas —

Frošs:

Vai dzirdat! Melderzellis kāds

No viņa tikšot apdziedāts —

Mefistofels:

Reiz bij viens melderzellis,

Tas mīlēj' div' meitiņas,

Tas mīlēj' div' meitiņas!

Pidrallallā, pidrallallā,

Tas mīlēj' div' meitiņas!

(Dod zīmi, lai visi korī pavada)

Tā vien' bij meldermeitiņ,

Tā otra bij saimniekmeitiņ'.

Pidrallallā, pidrallallā,

Tā otra bij saimniekmeitiņ',

Viņš ņem to meldermeitiņ',
Un atstāj to saimniekmeitiņ',
Pidrallallā, pidrallallā,
Un atstāj to saimniekmeitiņ',

Tā saimniekmeit' ņem sētas mietu
Un iedur sirsniņai,
Pidrallallā, pidrallallā,
Un iedur sirsniņai,

Un iedur sirsniņai
Un iztek astentiņš,
Pidrallallā, pidrallallā,
Un iztek astentiņš,

Jūs, puīši, ņemat vērā:
Ar mīlīb' nešpāsēt,
Pidrallallā, pidrallallā,
Ar mīlīb' nešpāsēt!

Frošs:

Bravo! Tā dziesma manim patīkas!

Altmaiers:

Lai katrai meitai tāpat notiekas!

(Visu laiku tiek arī dzerts)

Lai dzīvo vīns! Lai dzīvo brīvība!

Mefistofels:

Par brīvību es arī kausu dzertu!

Branders cilā pudeles:

Jau tukšpadsmīt! Nav vairs ne piliena!

Frošs:

Jā! Tukšs, kaut tevi velns pats ķertu!

Mefistofels klusu Faustīnam:

Tas tevi ķers, brāl, nebīsties nemaz!

Ei, sulain, šurp vēl pāris garenās!

Sulainis:

Kungs, bufete gan cieti! It nekas
Vairs nava dabonams.

Branders:

Kas tas?
No kura laika tāda netaisnība,
Ka tam liedz dzert, kam vēl ir uz to griba?

Sulainis:

Kungs pavēl tā, ka laikā noteiktā
Uz vietas šepete cieti taisama!

Branders:

Lai nāk šurp kungs! Lai tūlīt ierodas!

Sulainis:

Kungs aizgājis, kungs mājās atrodas!

Branders:

Ko niekus! Nemelo! Sauc šurpu kungu!
Ja nē, tad dabūsi ar šito rungu! (Cilā spieķi.)

Visi:

šurp kungu! šurp, šurp kungu!

(Sulainis aiziet)

Mefistofels:

Vai visas viesnīcas ap šito laiku ciet'?

Branders:

Uz ķelnerbiedrību vēl varam iet!
Ja tādu kārtību še ieturēs,
Tad ne par ko šurp nestaigāsim mēs!

Viesnīcnieks ienāk:

Labvakar, kungi, kas tad tas par traci?

Mefistofels:

Vai drīkstu lūgt, pie mums ņemt drusku placi?

Viesnīcnieks:

Nē, paldies, nē. Man jāsteidzas uz mājām...

Branders:

Mēs tavu sulaini, lūk, salamājām.

Viņš negrib dot vairs mums nevienu pili,

Kaut mēs aiz dusmām paliekam vai zili!

Viesnīcnieks izvelk pulksteni:

T—jā... Laiks jau vēls. Klāt likumīgā stunda,

Tad jābeidz viss, lai tur vai piķis junda.

Mefistofels:

Bet mīlais kungs, mēs esam iebraucēji

Un nezinājām, kādi Rīgā vēji.

Ja tā, tad ātrāk būtu gādājuši

Un jau uz priekšu vīnu paņēmuši!

Viesnīcnieks:

Kad svešnieks jūs, tad to gan būs jums zināt,

Tāpat kā jūs šē šodien kāju minat,

Tā visa Rīga pulcejas pie manis;

Šē atskan ienaida un prieka zvanis.

Ik partija šē apgrozas, gan labi,

Gan kreisi ļaudis alu dzer un šnabi.

Es ticu pat, ja Deglavs nebūtu

Tāds sātībnieks, tad šē viņš iedzertu.

Ko domājiet, kā šādu raibu baru

Pie labas kārtības es turēt varu?

Caur likumu, caur stingru kārtību

To, mani kungi, panāku!

Tādēļ — cik žēl man arī nebūtu,

Man jāteic: Laiks ir pāri! Nevaru!

Branders:

Nu, jā, kad tā: tad arī ievēro,

Mēs šēitan esam reizi pēdējo!

Vai Rīgā maz ir labu krogu tādu,

Kur katris mest var kaut ar' pār' par grādu!

Mēs iesim citur!

Viesnīcnieks:

Daudzreiz jau tā teikts,
Bet solījums nav līdz šim veikts!
Lai iet kurp iedams šis vai tas —
Uz Stūra krogu atgriežas!
Bet tagad — kungiem saku: „Labunakt“!

(Atvadās no visiem un aiziet)

Zibels:

Ak, nežēlība, tevi pazīstu!
Aiz slāpēm tagad nost mums smakt!
Kur rasim labu padomu.

Mefistofels:

Tā lieta, biedri, nav tik tragiska,
Tur nevaj'g liela spēka maģiska,
Un atkal viss par labu griežams ira.
Ja gribiet — būs mums atkal salda dzira!

Branders:

Eit' nu! Kas to lai tic gan!

Frošs:

Traka lieta!

Mefistofels:

Nav brīnumu virs mūsu zemes lodes,
Še tikai dabas darbam vieta!
Kas saprot to, tas mūžam būs iekš modes.
Šurp svārpstu!

Branders:

Kur tad jūs to liktu?
Jums taču mucas nav, ne pudeles!

Altmaiers:

Ei, sulain, svārpstu šurpu nes! (Sulainis prom.)

Mefistofels:

Nu, sakāt, kas jums katram smeķēt tiktu?

Frošs:

Kā tā? Vai tad jums zortes daudzējas?

Mefistofels:

Es došu katram, ko tas izvēlas.

Altmaiers uz Frošu:

Ahā! Tev sāk jau tecēt siekalas.

Frošs:

Ja tā, — tad man pēc reinvīna visvairāk kāres!

Tā labākā, ko dod mums Reinas āres.

Mefistofels ieurbj tanī vietā, kur Frošs sēd, caurumu galda malā:

Šurp drusku vaska man, ko prapjus taisīt!

Altmaiers:

Ak, jūs tik gribiet smiltis acīs kaisīt!

Mefistofels uz Branderu:

Un jūs?

Branders:

Es šampanieti izvēlu,

Bet dzirdiet, — tikai labi putošu!

Mefistofels urbj caurumu pie Brandera, kāds cits sataisījis vaska prapjus un aizbāž caurumus.

Zibels, kuņam tuvojas Mefistofels:

Man skābs nekad nav paticies,

Es gribu, — dodiet man no īsti salda!

Mefistofels ieurbj atkal caurumu:

Jums tokajietis tūlīņ būs uz galda!

Altmaiers:

Nē, kungī, raugat manim acīs skatīties!

Jūs jokus ar mums dzenat, kā es protu.

Mefistofels:

Kā es nu tādus gudrus kungus izjokotu?
Tas būtu pārdroši nudien!
Tik ātri! sakat ārā vien!
Ar kādu vīnu varu pacienāt?

Altmaiers:

Ar katru! Ko tik ilgi iztaujat?

(Kad visi caurumi galdā ieurbti un aizbāsti ar prapjiem
cieti)

Mefistofels ērnotas zīmes gaisā taisīdams:

„Bišumuiža, šreienbuša,
Divi odi, viena muša.
Veinbergs, Bergs un Stumberg ar',
Tar, tar, tar, bar, bar, bar!

Ja jau politikā pat
Brīnumus jūs pamanāt,
Kā tad kroga bufete
Brīnumus lai nemeklē!“

Nu velkat prapjus, baudīt iesāciet!

Visi izvelk prapjus ārā iz caurumiem un katram tek
glāzē tas vīns, kuŗu tas sev vēlējies:
Ak, jaukais avots, kas mums riet!

Mefistofels:

Tik sargājāties pāri liet!

Visi dzer vienā dzeršanā un dzied:

Mums omulīgi mūžīgi,
Kā piecisimti cūkām!

Mefistofels:

Nu — viņi istā štimungā!

Faustiņš:

Man šķiet, ka mums būs jāstaigā!

Mefistofels:

Vēl mazu brītiņu tik paciešaties;
Tad daudz ko labāku vēl skatīsaties!

Zibels dzer savu glāzi neuzmanīgi, viņš pārlīst pār
malu uz zemi un pārvēršās par liesmu:
Vai, glābjiet! Uguns! Uguns! Artūr, glāb!

Mefistofels apvārdo liesmu:

Klus', dabas spēks, tad zēnam zobi klab!

(Uguns apdziest)

Vai redzēji tu daļu elles liesmas?

Zibels:

Ko tas lai nozīmē? Pag! Tu man maksāsi!
Man rādas, ka tu mūs vēl nepazīsti!

Frošs:

Bet otru reizi to vairs nemēģinat!

Altmaiers:

Jūs labāk projām pošaties, vai zināt!

Zibels:

Ko, kungi? Ko jūs gan uzdrīkstaties īsti?
Vai nē! šis nāks, lai ar mums jokus dzītu!

Mefistofels:

Klus' vecā viņa muca!

Zibels:

Slotas kāts!
Vai tu nu lamāties vēl sāk?

Branders:

Nu, pag! Tu gaidi gan, lai tevi iedauzītu!

Altmaiers izvelk prapi galda malā un uguns šaujas
vīnam pretim:

Es degu! degu!

Zibels:

Burvis! viņš grib burt!

Kur nazis? Kur? To vajag zemē durt!

(Paķer no galda nažus un taisās Mefistofelim uzbrukt ar
sparu)

Mefistofels ar nopietniem vaibstiem:

Acīm, kas no māņiem sietas,

Pārmainās drīz visas lietas!

Esiet tālu un uz vietas!

(Visi stāv izbrīnējušies un skatās viens uz otru)

Altmaiers:

Kur esmu? Siguldā vai Koknesē!

Kāds jaukums rādās visā apkārtnē!

Frošs:

Es redzu Baložkroga stedeli!

Zibels:

Es ēdu cīsiņdesas Skrīverī!

Branders:

Pie Zilā kalna zālē vāļājos

Un ēdu cūkas galvu kāpostos!

(Saķer Sibelim aiz deguna. Citi dara tāpat viens otram
un paceļ nažus)

Mefistofels:

Prom, māņi! Acs lai atdarās!

Un ievērojāt, kā velns jokojās!

(Pazūd zemē līdz ar Faustiņu. Četri draugi iztrūkušies
atlec viens no otra)

Zibels:

Kas?

Altmaiers:

Ko?

Frošs:

Vai tas tavš deguns nava?

Branders uz **Zibeli**:
Un vai es pieķēros pie tava?

Altmaiers:
Kas tas par sitienu! Man dreb vēl visi kauli.
Šurp krēslu! Manim jāgāžas!

Frošs:
Nē, sakāt man, kas īsti notikās?

Zibels:
Kur ir tas tēviņš? Ja viņš parādās,
Tas dzīvs vēl ilgi neskatīs šo sauli.

Altmaiers:
Es redzēju, ka viņš iz pagraba
Uz kādas mucas ārā izjāja. —
Man kājas smagas, it kā pilnas svina.
(Apskatās pēc galda)
Ko? Vai tik viņš vēl netecēs, kas zina?

Zibels:
Viss māņi tik un meli bija.

Frošs:
Man taču izlikās, ka viņš man mutē lija.

Branders:
Bet kas tur tika ar tiem kāpostiem?

Altmaiers:
Lai kāds nu saka, ka nava jātic brīnumiem!

Branders:
Bet tagad prom uz kādu citu krogu,
Lai atkal aizskalotu prom šo slogu.

Priekšgars

Ceturtais ains

(Istaba pie pūšlotājas un burves madāma Birk. Istabas iekārtojums diezgan vienkāršs. Vienā stūrī pavards un uz tā grāpis.)

(Mērkake sēd pie katla, nosmalsta putas no tā un uzmana, ka tās neietu pāri. Mērkakis ar kaķēniem sēd turpat tuvumā un sildas. Redzami dažādi noslēpumaini daikti.)

(Ienāk Faustiņš un Mefistofels.)

Faustiņš:

Vai zini, netik man šī āžošanās?
Priekš kādas nolādētas ražošanas
Tās vajaga?

Mefistofels:

Bet draugs mans vienīgais:
Tā taču nāks tev izskats cienīgais.
Lai Grietiņu par savu dabūtu,
Tev vajag iegūt citu izskatu.
To zini pats.

Faustiņš:

Tas taisnība. To zinu,
Es tikai pretestību tādēļ minu,
Ka patiktos daudz vienkāršākā veidā
Man iestūrēt tai labklājības reidā.
Viss tagad grozās, paliek vienkāršāks.
Daudz isāks lai ar' pestelības taks!

M e f i s t o f e l s:

Jā, kā tev tik. Ir citi līdzekļi,
Kā laimi gūt, bet tie daudz grūtāki.
Ej savus studentsvārkus novelci,
Un tiec par miesnieku vai brūveri.
Ej, strādā dienu, nakti sliktā gaisā,
Pie ļaudīm nerādies un mit' kā maisā,
Tik grasi klātu liec pie grasiša,
Lai krājas kopā smuka naudiņa.
Ja tā tu dzīvosi — pēc gadiem divdesmit,
Par vīru cienīgu sāks uzskatīt
Būs vēders tev it apaļš, sieva būs
Un pasaule tad pakalpigā kļūs...

F a u s t i ņ š:

Divdesmit gadi! Nē! Par ilgu gaidīt!
Es gribu, lai jau rīt sāk laime smaidīt!

M e f i s t o f e l s:

Kā tā, — tad atliek mūsu dziru dzert
Un tūdaļ kāju laimes valstī spert,

F a u s t i ņ š:

Bet... kam tā ragana? Vai nevarētu
Tu pats man dziru dot?

M e f i s t o f e l s:

Jā ar' to spētu, —
Šis darbs priekš manis pārāk garlaicīgs.
Te vajag lielum lielas pacietības.
Te gadiem ilgi jāmēģinās praksē,
Un tikai tad vien panākumus taksē
Pēc viņu patiesīgās īstenības.

(Griežas pie mērkaķes)

Klaus', kaķe, kur tad tava madāma?

M ē r k a ķ e:

Uz Aleksandra tirgu aizgāja.
Bij viņai zirga gaļas pietrūcies
Un tādēļ gāja desas iepirkties.

M e f i s t o f e l s:

Vai tagad viņai daudz ir klientu?

M ē r k a ņ e:

Ak, kaut tik tālu skaitīt mācētu!

M ē r k a ņ i s:

Vai kungiem garlaicīgi nepaliek?

M e f i s t o f e l s:

Mans draugs, tā šķiet, gan nepacietīgs tiek...

M ē r k a ņ i s:

Varbūt, ka varam laiku kavējot

Likt saviem gariem bišķi uzdancot?

M e f i s t o f e l s:

Lai iet, ja tas jums neiznāk par grūtu!

M ē r k a ņ i s:

It visu es priekš kunga darij's būtu!

(Sit plaukstas)

Živai, živai, sanāciet,

Sanāciet un dancojiet!

Ķēmarauši, utubungi,

Te jūs gaida divi kungi!

Žip, žip, žip!

(Ieskrien kā mērkaķēni vai kā citādi ģērbusies bērni;
skrej rindā, rādītāja pirkstus gaisā pacēlušī un sauc:)

M ē r k a ņ ē n i:

Tip, tip, tip!

(Dejo. Kad deja beigta, aiz durvīm atskan soļi un dusmīga balss: „Es tiem pagāniem gan rādišu!“. Ienāk iekšā ar lielu kurvi uz rokas varen resna sieva. Dusmīgi nomet kurvi uz galda. Dejojāji bailīgi izklist.)

R a g a n a:

Was soll das bedeuten, was is hihr lohs?

Alle Jeister schpringen, klein un grohs!

Wer hat es befohlen, wer hat es gewahgt,

Wer hat es ihnen angesahgt?

Mē r k a ķ i s:

Tiem diviem kungiem par patikšanu,
Es aranžierēju šo dancošanu!

R a g a n a dūres vīstīdama:

Was sind das fihr Erren, wo kommen sie hehr?
(Uz Faustiņu)

Sie, Luderjahn, was Sie mir machen Malöhr!
(Uz Mefistofeli)

Un Sie mit der grässlichen schwarzen Fratze,
Was komandieren Sie meine Katze?

(Pie grāpja pieskrējusi, paķer pavārnīcu un lej karstu
dziņu Mefistofelim, Faustiņam un mērkaķiem virsū)

M e f i s t o f e l s izrauj viņai no rokām pavārnīcu, vicina
pa gaisu un sauc:

Viens, divi, trīs,

Viens tāds īss, —

Vai tu traka, vai nepilnīga?

Vai tev karson's, vai vēdera liga?

Dabūsi ar koku, kŗaušu ar rungu

Par to, ka nepazīsti tavu kungu!

R a g a n a izbijusies, lūdz:

Wai, Err Mepfisto, ferzeien Sie, bitte,

Ahb nich erkennt Sie in der Katzen der Mitte!

Ihren Ferdefuhs seen ich auch nich mehr!

Is das ein verseeen, is das ein Malöhr!

M e f i s t o f e l s:

Kas mūsu modernos laikos tagad

Ies ar zirga kāju apkārt dragāt.

Es eju ģērbies kā švītam vaj'dzīgs

Un esmu palicis pilnīgi laicīgs.

Pie Feitelberga es iepērkos krāgus

Un šujos pie Grossa jau vairākus lāgus!

Kad tu par mīlāko man paliktu,

Tad droši bikšu svārkus nēsātu!

R a g a n a smejas pilnā kaklā:

Ach, Err Mepfisto, Sie spahssen alleine,
Wie immer sint Sie so ipsch un pfeine!
Aber sagen Sie womit kann ich Ihnen dihnem —
Das kann ich nich seen von ihren Mihnen!

M e f i s t o f e l s:

Mēs nākam, lai tu sulu dotu mums.
Bet visuvecāko, lai viņas noslēpums,
Tā virķē, ka šis kungs, kuŗš saucas Fausts,
Uz reizu tiek par jaunu malts un grauzts
Un mūsu priekšā vārga puīša vietā
Stāv solids kungs, kas labi liekams lietā.

R a g a n a:

Das kann ich machen, das kann ich vollbringen,
Ich kann Errn Fausting, was er will, alles bringen.
Ich kann Lettische Bauerns in Deitsche verwandeln
Un kranke un lahme Menschen beandeln,
Ich leje Karten, ich pfusche un mische,
Ich bin die erste raganische!
Madam Birķ eisse ich,
Nich kratze, nich beisse ich
Alles is guht
Was man nur tuht!

(Palecas gaisā, izvelk ar kritu istabas vidū riņķi. Tad pie-
iet pie uguns, izvelk no kabatas pudeli ar uzrakstu „Sper-
min“, ielej grāpī, nostāda Faustīņu riņķa vidū, paņem lielu
grāmatu un svinīgi sāk no tās skaitīt):

Kokenusen, Remersof,
Karlsbad, Assern, Pinkenhof,
Mitau, Bauske, Jakobstadt,
Man muss alten, was man at!
Dies Jetränk wird fertig sein,
Wird es trinken Fausting klein,
Wird solid' un korpulent —
Mit ein Wort — Mann auf Patent!

F a u s t i ņ š:

Nu, madam Birk, to lietu ātrāk beidziet
Un šurp ar savu burves dziŗu steidziet!

R a g a n a:

Sogleich, sogleich, mein sihsser Ritter;
Wenn's lenger kocht, schmeckt's nich so bitter!

(Ar visādām ceremonijām pasmeļ no grāpja dziņu un ieļej
to kausā; tad pasniedz Faustiņam)

Tradridritam, was fehlt citam,

Wenn wir miļ to dzihvojam!

Trink's nun, trink's

Rechts un links!

Sei nu apaļ,

So wie Sapall!

(Faustiņš liek kausu pie lūpām un dzer; tiklīdz viņš pie-
liek pie lūpām, no kausa viņam pretim izšaujas viegla
liesma. Paliek tumšs)

F a u s t i ņ š:

Ko dzeru es, ko daru es

Šķiet, nav vairs iekšā dvēseles!

(Top atkal gaišs. Faustiņš — tas tai brīdī jātēlo citam
aktierim — stāv gluži pārvērties: tapis tukls, ar resnu
vēderu un lielu zelta pulksteņa ķēdi pāri par to)

R a g a n a:

Sieh', wie schehn sieht er jetzt aus'

Jeht nun beide gleich nach Aus!

M e f i s t o f e l s:

Tavs darbs ir lielisks iznācis!

Tāds Fausts būs visur varonis!

Sniedz roku nu; mums jāsteidzas

Pie tavas mīļās Grietiņas!

F a u s t i ņ š:

Oh! Ah!

(Ar paceltu galvu, lepni iziet ārā ar Mefistofeli roku
rokā)

M e f i s t o f e l s:

Nu vecā, tagad atvados,

Uz redzēšanos Valpurgos!

P r i e k š k a r s

Piektā aina

Valpurģu nakts

Notiek kādā kostimu ballē, teātrī vai biedrībā. Visa dekorācija fantastiska. Dibenā durvis; redzama otra istaba. Tur pie klātiem galdiņiem sēž ļaudis. Dejas mūzika. Priekškarām paceļoties, uz skatuves dejo. Visi dažādos kostīmos.

Pirmais dejotājs:

Kur gan tik jautri izlektos,
Kā kostimballē Valpurģos!

Pirmā dejotāja (viņa dāma):

Jā, arī man tā izliekas,
Ka še tā feināks šis un tas.

(Mūzika pēc laiciņa apklust; dejas beidzas. Uznāk Grietiņa; istā Grietiņas kostīmā; viņai steidzīgiem soļiem seko Valentīns, zaldāta uniformā.)

Grietiņa:

Tra—la—la—lā! Tra—la—la—lā!
Es šodien esmu priecīga!

Valentīns:

Bet saki taču man,
Ko nozīmē tas gan?

Grietiņa:

Es nezinu, kas notiksies;
Bet laikam labs kas gadīsies!
Jo tāda paredzēšana
Ja visa jauka spēšana!

Pirmais no publikas uz otru:
Lūk, atraitne tā bagātā!

Otrais no publikas:
Kas tāda?

Pirmais:
Nu, tā Grietiņa!

Grietiņa:
Tra—la—la—lā! Tra—la—la—lā!
Ak, Valentīn, cik labi tā!

Valentīns:
Drīz sāksies šie uzvedumi!
Man netiek tādi joki dumi!

Grietiņa:
Nu, ej tad kaut kur atsēdies!
Man tik vēl drusku kavēties!

Valentīns:
Tik pielūko un uzmanies,
Ar jauniem zēniem nepinies!
Tas tavā lepnā stāvoklī
Viss neiznāktu solidi!

(Faustiņš ar Mefistofeli parādās no dibena; Faustiņš savā raganu ķēķī dabūtajā cienīgajā izskatā, tikai tādā kostīmā, kādā Fausta lomā parasti uz skatuves uzstājas. Mefistofels — parastā Mefistofeļa skatuves kostīmā.)

Grietiņa ierauga abus:
Ak, tur viņš nāk, tas cēlais vīrs!
Man sirdi pārņem drebul's tīrs!
Uz viņu vien man skatīt prieks,
Kaut tik arvien tas bruņinieks
Ap viņu mūžam nepītos,
Un vienatnē mēs paliktos!

(Faustiņš ar Mefistofeli paiet Grietiņai tuvu garām. Faustiņš izliekas neko daudz viņu neievērojam. Kad pagājuši garām, saka):

M e f i s t o f e l s:

Tas labi bij! Ar aukstumu
Tev būs pret viņu uzstāties:
Tad droši viņa ieķersies,
Un svinēsi tu uzvaru!

G r i e t i ņ a:

Viņš iet! Viņš iet! Un neskatās!
Ak, veltas manas cerības!
Kaut būtu kāds, kas zinātu
Kas viņš un priekšā stādītu!

(Faustiņš ar Mefistofeli aiziet pa otru pusi. Kāds kungs —
vidus laiku studentu kostīmā. — Branders — ienāk pa
vidu)

Ā, Branderkungs, redz' uzklausiet?
Vai jūs to kungu pazīstiet?
Kas kopā ar to sarkano
Pa otru zāli aizcilpo?

B r a n d e r s:

Nē, kundze augsti cienītā,
Man sveša ir tā persona!
Bet ja jūs ļoti vēlaties,
Tad varu sazapazīties!

G r i e t i ņ a ar glaimīgu smaidu:

Ak, lūdzu, lūdzu pakalpot,
Gan zināšu to atalgot!

B r a n d e r s:

Nu, ne par ko! Nav pūles lielas —
Mēs kostimballē, ne uz ielas! (Aiziet.)

G r i e t i ņ a:

Sirds kaist un kvēl! Viņš atnāks drīz:
Kas iznāks tad? Kā beigsies viss?

Kāds viesis kostīmā ar dāmu zem rokas, ienāk no zāles:

Tie svešie kungi abi
Pēc kostīmiem ir labi, —
Viens uzcirties par Faustu,
Bet otrs savu graustu
Kā Mefistofels taisījis!

Dāma:

Vai tik tas sulainis maisījis
Ko nebij ar to alu —
Man gluži slikta dūša —
Šķiet, dabūšu es galu! (Abi aiziet.)

Grietiņa:

Tur viņi nāk! Mon Dieu, mon Dieu!
Man sasalst ledū dvēsele,
Tik baiga!

Branders pieved klāt Mefistofeli un Faustiņu:

Še, dāma maigā,
Būs divi kavalieri,
Kas vieni iet uz cieri,
Jo tiem nevienas dāmas
Nav šeitān pazīstamas!

Mefistofels:

Man ir prieks par lielo godu,
Ka tādu skaistu dāmu rodu! —
Mans vārds ir Felikss Liepariņš,
Es esmu muižas kungs no laukiem,
Un tirgons Kalve irā viņš, —
Ar ādām tirgojas un taukiem!

Faustiņš atturīgi:

Ar dziļu cienību es sveicu jūs —
Jums tuvoties priekš manis laime būs!

Grietiņa:

Vai atļaujiet... tur otrā galā...
Mans brālis sēdies viens pats malā...
Tam tiktu man jūs priekšā stādīt...
Vai Branderkungs nāks ceļu rādīt?
(Branders palokās un visi četri aiziet.)

M e f i s t o f e l s aiziet, pie sevis:

Ai, Grieta, Grieta!
Cik viegla lieta
Gan tevi krāpt,
Uz augšu kāpt.

R i k o t ā j s uznāk frakā, viņam seko heroldi ar tauri:

Dod, herold, zīmi, lai šurpu visi nāk,
Un jautras izpriecas un dejas sāk!

(Herolds pūš taurē. No visām pusēm saplūst publika, ku-
ŗa ieņem vietas gar zāles malām. Atskan mūzika; tad
sākas dejas. Kad dejas nodejotas)

Un tagad numurs nākošais kam seko, —
Lai Olgerts Klāvs nu dzied, vai nē ko?

J a u n e k l i s, vienalga kādā kostīmā, dzied no „Tra-
viatas“ dziesmu: „Serdce krasavici“. Kad dziesma
pabeigta, uz priekšu panāk Mefistofels un saka

M e f i s t o f e l s:

Lai iedegtu sirdī visdaiļākās liesmas —
No Grietiņas kundzes vēl vaj'g vienas dziesmas!

V i s i:

Lai Grietiņas kundze ko dzied!
Lai Grietiņas kundze ko dzied!

G r i e t i ņ a panāk uz priekšu:

Ak, kas nu es par dziedātāju;
Man balss ir tiešām daudz par vāju.
Tai līdzēt Jurjāns nespēja,
Ar roku kornet' atmeta.
Bet šādā mazā sabiedrībā —
Man tomēr dziedāt pārdrošība,
Lai drusku laiku kavētu,
Tad ņemu es un uzdziedu!

(Dzied kādu humora un mīlestības dziesmu. Kad beigusi
dziedāt, visi varen aplaudē.)

R i k o t ā j s:

Bij jaukas dziesmas šē un dejas,
No rikotāju komitejas
Es pateicību izsaku
Par katru vienu numuru!

V i s i:

Bravo! Bravo! Bravo!

M e f i s t o f e l s pieiet pie Grietiņas un skūpsta roku:

Tik lieliski tas nodziedāts,
Ka velns pat justos kustināts!
Ar' draugs mans mīlais Kristaps Kalve,
Kam katris jūsu vārds ir balva,
Tā jūtas jūsmās aizgrābies,
Ka nevar ne pakustēties!

G r i e t i ņ a:

Merci!... Man patīk jūsu slava —
Bet jūsu draugs gan aizgrābts nava!
Lūk, kā viņš sāpus nostājies
Un it kā domās gremdējies!

M e f i s t o f e l s:

Jel ticiet: taisnas runas manas.
Un viss tas — tīrā izlikšanās!
Es varu gandrīz apzvērēt —
Jūs spējiet visu uzvarēt.

G r i e t i ņ a kaunīgi:

Mon Dieu! — Ko jūs man stāstīt nāciet.
Par tādām lietām neiesāciet!

M e f i s t o f e l s pie sevis:

Pie joda, kas tad tie par laikiem,
Pat atraitnes sāk sarkt ar vaigiem!
(Uz Grietiņu)

Bet nu mums laiks uz māju doties.
Un jūsu priekšā paklanoties
Es saku: lai dod labie gari,
Ka reiz vēl tikties varam arī!

Grietīņa:

Ak jūs jau projām ejat?... Abi?...

Faustiņš visu laiku stāvējis nomaļus, uz Grietiņu:

Man jūsu balss tik varen labi...

Cik žēl, ka nav mums palikt vēlēts, —

Nu gana diets, nu gana spēlēts, —

No rīta sešos vilciens iet —

Uz Limbažiem, uz māju-viet'...

Grietīņa ar koķetērijas vaibstiem:

Ja... ja pie mums nav int'resanti...

Ko darīt... brauciet...

Faustiņš neganti:

Es ne'smu radis uzvesties, —

Bet tagad — jāiet prom, paties'...

(Vēsi atvadās no Grietiņas.)

Mefistofels:

Es ceru, ka ne pēd'jo reizi,

Mēs tiekamies... Jēl ne'sat greizi!...

Grietīņa ar tempermentu; čukst viņam:

Ja manīm patikt ir jums griba,

Tad rītu visā slepenībā —

Šo miļo, labo zēnu —

Man atvedat par katru cenu!...

Mefistofels tāpat:

Lai zeme grūst un debesis —

Pie jums būs rīt mans draugelis!

(Abi ar Faustu aiziet.)

Valentīns piesteidzas pie Grietiņas:

Vai zini, — tu, kaut esi gados,

Vēl gribi ietikt sliktos rados!

Ko ar šiem abiem zeļļiem pinies,

Un savu kārtu neapzinies!

Tu visu dzimtu kompromitē!

G r i e t i ņ a dusmīgi:

Bet Valentīn... Vai gan tu ķitē?
Kā drikti tā pret mani stāties,
Un tādos vārdos izrunāties?!
Tie kungi, kas še pastāvēja,
Un mani tikko amizēja,
Ir cienijami pilsoņi,
Kā nākas laipni, godīgi, —
Tas viens ir muižas kungs no laukiem,
Un otrs tirgotājs ar taukiem!

V a l e n t ī n s iekarsis:

Ko, blēņas! Redzams viss tūlīt...
Tiem var no acīm nolasīt,
Kā viņi īsti lieka ēži
Uz „ff“ žuļiki un blēži!
Pag', lai tik tie man rokās krīt, —
Gan zināšu tos izmācīt!

P r i e k š k a r s

Sestā aina

Jūrmala. Istaba pie Grietiņas vasarnīcā. Diezgan ērti un grezni ierīkota.

(Ienāk Mefistofels, paliek pie durvīm stāvēt un sauc ārā)

M e f i s t o f e l s:

Psst! Psst! Tik droši iekšā nāc...
Ko bīsties? Zaķa pastals tāds!...
Neviena nav — ir brīdis laimīgs,
Lai viņai klāt tu tinies glaimīgs!...

F a u s t i ņ š pabāž galvu pa durvīm:

Man tā kā bail... Tak sveša māja...
Kā drīkst te traukties mana kāja?...

M e f i s t o f e l s:

Ak, blēņas!... Viņa dzīvo viena,
Jo brālis — nu jau otra diena
Ir manevros pie Stopiņiem!
Vai tā var panākumus gūt,
Kad katrā solī bailes jūt?

F a u s t i ņ š ienāk:

Ko, — bailes?! Vai tad Valpurgos
Es varen dūšīgs nelikos?
Vai tā kā aktiers nespēlēju
Un viņu neieintrigēju?

M e f i s t o f e l s :

Tas labi viss, nav vārdam vieta,
Bet vēl nav darīta tā lieta,
Līdz galam vajag izturēt
Tam vīram, kas grib uzvarēt!

F a u s t i ņ š :

Ak, — šeitān viņas mājoklis,
Cik smuks, cik glīts un mīlīgs viss!

(Nosēžas krēslā)

Tu, mīkstais krēslis, uzņem mani arī,
Kā viņu dažā brīdī apskāvis!
Ak, ko ar manu vārgo prātu dari,
Tu tēls, kas mani važās ieslēdzis!

M e f i s t o f e l s rāda uz durvīm; zobgalīgi:
Tās durvis ved uz guļamistabiņu!

F a u s t i ņ š :

Klaus', nepulgo tu manu mīlas ziņu?
Es esmu jērs, bet varu lauva kļūt!

M e f i s t o f e l s :

Kaut ar', — par velnu tev ne mūžam būt!
Man devīze — ar patiesības milnu
Sist tādiem rāmiem jēriņiem pa vilnu!
Bet nu lai dodas katris prom, kas māk!...
Varbūt ka kuŗu brīdī viņa nāk!...

F a u s t i ņ š :

Un — ar to beigta mūsu misija?

M e f i s t o f e l s viltīgi:

Jā!... Kas lai visas Grietas izsijā!...

F a u s t i ņ š :

Nē, nē!... No šejienes ne soli nekustēšu!
Dzīvs neiešu, cik ilgi turēt spēšu!

M e f i s t o f e l s :

Ak muļķis! Tev tik prātā glāsti, glaimi, —
Vai tu ar vēju domā noķert laimi?
Kurp tiktu tu ar savu sajūsmu
Ja es līdz nenāktu ar praktiku?!

(Izņem no kabatas kastīti)

Šai mazā, nevērtīgā kastītē
Ir vērtība, kas ķeras dvēselē!

(Aiztaisa kastīti)

Vai redzi krelles šīs, kas mirdz un laistās,
Ikvienai Grietai sirds pie viņām saistās!
Ja tās tu spēsi šitai iešmuglēt,
Tad vari tai uz katras stīgas spēlēt!

F a u s t i ņ š :

Jā!... Ideja!... Tas tiešām ķēriens smalks!...
Paldies tev draugs; kad būs man laimes valgs,
Tad tevīm atmaksāšu; kā — viens algs!

M e f i s t o f e l s pie sevis:

Ak muļķis, tu jau tā ar mantu šķiedies,
Ka taisni bankrotā uz vietas sviedies!
Lai kā, man vekselis visdrošākais, —
Man piederi tu nelga mirstīgais!

F a u s t i ņ š paņem no Mefistofeļa kastīti, noliek uz ku-
modes:

Tā. Lai še viņa atrod dāvanu.
Bet tagad arī prom ar steigšanu!

(Abi prom)

G r i e t i ņ a ienāk pēc brīža:

Kāds smacīgs gais!... Būs jāatver vai logs...

(Pieiet pie loga un atver to)

Cik lieliski!... Tur puķu pilns viss žogs...
Man ir tā savādi... Man tā kā baisi...
Ak, tur tu mīti, svešniek burvīgais...

Jau mēnesis, kopš kostīmsvētkos Rīgā
Man tava seja smēja pievilcīgā!...
No laika tā — ne gulēt vairs, ne ēst...
Tā slāpst kaut kā... Un nevar slāpes dzēst...

(Metas krēsla. Nostājas pie loga un atpin matus. Sāk dziedāt: „Bij karalis Tūlas salā“. Kad beigusi dziedāt, pieiet pie kumodes un ierauga kastīti)

Kā tad šī kastīte šē gadījās?
Es tādas nezinu? Kas ir gan tas?

(Attaisa kastīti)

Un iekšā?... Kas par skaistu kakla rotu?
Daudz naudas vaj'g, lai tādu iemantotu!
Vai kāds to aizmirsis? Vai tīšu prātu licis?
Bet — kas gan būtu šē pie viņas ticis?

(Apliek rotu)

Nekas, man viņa piestāv tīri glīti,
Ar to var karsēt katru puisēnīti!

(Ienāk Marta, jauna meitenīte, Grietiņas kaimiņiete, paliek uz slieģšņa stāvot)

M a r t a:

Vai, Grietiņ, atkal tu pie spoguļa?
Tev gan tā paiet visa dieniņa!
Kas tas? Tev arī jauna kakla rota?
Vai esi pirkuse vai iešķiņķota?

G r i e t i ņ a nolaiž acis:

Jā... nopirku... nupat vēl... šorīt... vakar...
Ko stāvi... novele mēteli un pakar...

M a r t a:

Paldies, paldies... maz laika kavēties...
Vai zini ko, kad šurpu nācu es,
Kāds kungs uz ielas, lepni uzcirties,
Man sekoja — no sirds un dvēseles!
Jau otru reizi viņu pamanu
Un redzot jūtu kaut ko savādu!

Grietiņa:

Kāds tad šis izskatās, — vai nav tāds pagars,
Ar melniem matiem, galvā cilindris?...

Marta smejas:

Jā, jā, kā tad! Tāds tievs un gašs kā žagars
Un cimdsus sarkanus viņš apvilcis!...
Vai tev viņš pazīstams?

(Drusku skaudīgi)

Vai interesē?

Grietiņa:

Ak, nē!...

Marta:

Teic labāk taisnību! Kam tavas jūtas drezē?

Grietiņa:

Palūk, palūk, vai tu tik vientiesīga,
Ka zibenātrumā tiec greizsirdīga?
Jel apmierinies: atklāšu tev sirdi.
Nē, tas, ko tu nupat tik redzi, dzirdi,
Man domās mīt, bet otrs, viņa draugs —
Tas man tā kļuvis dārgs kā acuraugs!...
Par tirgotāju sakās viņš un teic,
Ka Limbažus par dzimtu sētu sveic!

Marta:

Kur tad tu satīkies ar šito zēnu?

Grietiņa:

Ne zēnu, — kungu, vīru, vīrulēnu!
Es pēd'jo reizi tikos kostīballē
Un no tā brīža mana sirds kā šnallē!

Marta:

Ai, Grietiņ, Grietiņ, nepieejamā,
Vai tu jau arī iesāc dziedāt tā?

Kā smējies tu, kad manu sirdi mīl.
Šad, tad bij vaņģos ņēmusi un ķīlā!
Nu, redzi nu, kas pēdēj's smieties trauc,
To par visgudrāko virs zemes sauc!

G r i e t i ņ a:

Tas tavējs toreiz ballē solījās,
Ka manējo šurp atvedīšot drīzi,
Bet nu jau mēnesis un dzirdams nav nekas
Aiz bēdām beigšos es uz tādu vīzi!

M a r t a:

Kam neaizraksti? Kur gan dzīvo viņš?

G r i e t i ņ a:

Es nezinu, bet liekas — Bilderliņos!
Es gaidīju, ka man par viņu ziņos,
Bet velti...

M a r t a:

Klausies, Grietiņ, še tev roka,
Un lai drīz beigtos mūsu siržu moka,
Tad kopīgi pie darba ķersimies
Un pie tā mana melnā tversimies.
Tu teicies viņu pazīstam it labi,
Nu, ko tad bēdāt — būs mums rokā abi!

(Tai brīdī aiz loga atskan dziedāšana)

„Miļā meitiņ atver logu,
Visi sen jau duss,
Neieraugi man' par spoku,
Lūdzama ciet klus'!“

G r i e t i ņ a:

Kas tas? Kas tagad dzied tur ārpusē?

M a r t a pieiet pie loga:

Tas viņš!

G r i e t i ņ a uztraukta:

Kurš — viņš? Tavs viņš vai mans?

Marta:

Mans! Mans!

Grietiņa vienaldzīgi:

Ak, tā, nu ko šis naktī terkš kā zvans!

Marta:

Ai, Grietiņ, dosim viņam kādu zīmi —

Varbūt, ka šeit vēl redzam viņa ģīmi!

(Pieiet pie loga: koķetē)

Mans kungs, kam traucējat tik vēlu mūs?

Mefistofeļa balss aiz loga:

Kā — vēlu? Pulkstens knapi desmit būs!

Uz Jomes ielas bodes vis vēl vaļā!

Pie tam man balss gan nav nekāda skaļā!

Marta:

Mans Kungs, mans kungs! Kam jūs tik tuvu nāciet!

(Izliekusies pa logu).

Vai, vai — jūs man jau roku spaidīt sāciet!

Mefistofeļa balss:

Jel sakat man, vai šinī vasarnīcā

Kā īsta dieve Paduā vai Niccā

Mīt jūsu kundze Grietiņa?

Marta:

Jā, tas ir viņas nams!

Mefistofels:

No kāda drauga viņai nododams

Silts, sirsnīgs sveiciens!

Grietiņa jūsmo:

Ach!...

Marta:

Tad — nāciet iekšā, paši pasakiet!

Mefistofels:

Pa logu vai pa durvīm?

Marta:

Ak, ko špāsējiet!

(Iet un atdara durvis)

Mefistofels ienāk:

Labvakar, dailās dāmas!

Marta:

Lūdzu sēstiet!

Mefistofels:

Tā tad — kā sacīju, es vēstnes's esu

Un nama kundzei labas dienas nesu.

Grietiņa it kā nesaprazdama:

No kā?

Mefistofels:

No viena kunga.

Grietiņa vēsa likdamās:

Kas par kungu tāds?

Mefistofels:

Kāds kungs, kurš jūs it dziļi sirdī slēdzis

Un tādēļ šurp, uz Bilderliņiem, bēdzis!

Grietiņa:

Ej, Martiņ, palūko, ko ķēkša dara!

Būs mūsu viesim tēja jāuzvāra!

Mefistofels:

Paldies. Es esmu dzēris, ēdis arī

Un nu jau arī laiks priekš tam ir pāri.

Man tagad tīkas nopietnākas lietas

(Marta aiziet)

Ak, kundze, kad jūs tikai zinātu:

Mans draugs vai pazaudējis sajēgu!

Viņš apkārt tā kā mēnešsērdzīgs staigā

Un cauru dienu vaimanā un klaigā.

Grietiņa neticīgi:

Nez' vai tā ir.

M e f i s t o f e l s :

Nudien, — kad es jums saku!
Jūs viņu padarij'ši gluži traku!

G r i e t i ņ a :

Ja tā, kam visu laiku nerādījās?
Jūs viņu šurpu atvest solījāt,
Bet nenāk viņš un jūs ar' pazudāt!

M e f i s t o f e l s :

Ak, kaut jūs zinātu, — viņš bēga pats no sevis!
Viņš projām aizbrauca un vientulībā
Jūs aizmirst gribēja, bet velta griba!
Nu, savu dzīvi liktenrokās devis,
Viņš saka: lai ar' nāk kas nākdams,
Vai diedams, smiedams vai ar krākdams, šņākdams.

G r i e t i ņ a :

Es tomēr nesaprotu — kamdēļ viss tas?
Es tīku viņam un viņš man,
Kas tur par bēgšanu un vaidēšanu gan,
Bet viņš tā, it kā gailis bēg no vistas!

M e f i s t o f e l s liekulīgi:

Jā, redziet, sievietēm viņš netic ne par matu!
Tās esot palšas ar ikkatru skatu,
Tās viņot, krāpjot, vīrietis tas esot
Pagalam beigts, kas sievas jūgu nesot,
Viņš ir visbriesmīgais anti-zufražists...
Un tomēr vārēts, beigts un tagad mani
Kā sūtni atsūta ar baltu flagu...
Viņš teic: lai atskan beidzot miera zvani.
Es padodos, prom metu šķēpu smagu!
Ko lai par atbildi es aiznesu?

G r i e t i ņ a tuvu ģībonim:

Ach!... Tas tik negaidīts, tik negaidīts...
Ko lai es saku... Kas man atliek cits,
Kā... Nē, lai labāk nāk viņš pats...
Ko vārdi nespēj, dažreiz teic viens skats...

Mefistofels:

Vai driekstu viņu pasaukt ātrumā...

Grietiņa:

Ko? Kā? Vai viņš ir šepat tuvumā!

Mefistofels:

Jā, kundze, gaida viņš uz ielas stūra

Un varbūt jau tepat pie loga lūra...

Grietiņa:

Oh, oh!... Nu — tad lai notiek likteņ griba!

Mefistofels:

Bet, piedodiet... Vai jūsu brāļa

šovakar nebūs mājā?

Grietiņa:

Nē.

Viņš tagad manevros musturē.

Mefistofels:

Kā zināms man, viņš ļaunu prātu tur

Uz mani un uz manu labo draugu,

Tamdēļ no ceļa iet es viņam raugu...

Grietiņa:

Par šejieni nav drošāki nekur...

Es šodien esmu viena vienīga

Un vispār turpmāk būšu drošāka.

Kam man zem brāļa aizbildnības liekties.

Un tikai turp, kur viņš man pavēl, tiekties?

Mefistofels:

Bravo! Bravo! Tā runā ista Ieva,

Būs manam Kalvem tiešām krietna sieva!

(Pieiet pie loga un svelpj. Pēc acumirkļa pie loga parādās Faustiņa galva)

Tu tieci lūgts no kundzes ienākt iekšā,

Bez manis nav neviena paša priekšā.

Grietiņa pieiet pie loga. Faustiņš sveicina:
Labvakar! Lūdzu, lūdzu, ienāciet!

Faustiņš ienāk:
Es lūdzu piedot...

Grietiņa:
Ak, ko runājat...

Faustiņš:
Vēl skaistāka jūs esat tapuse...
Kāds ziedošs spēks mīt jūsu ķermenī!

Grietiņa koķeti:
Ak, šķelmis, — ko jūs atkal glaimojat!

Mefistofels:
Kad divas sirdis dodas valsi diet,
Tad trešais, liekais vienmēr projām iet...
Es iešu meklēt Martas jaunkundzi.

(Aiziet)

Faustiņš:
Cik autoram tas iznāk neveikli,
Ka viņa lugā visi tie, kas lieki
No skatuves tiek bīdīti kā nieki.

Grietiņa:
Kas mums, lai kritika peļ autoru,
Mēs varam uzsākt savu meldiņu.
Tā tad — jūs tiešām mani mīlējiet?

Faustiņš:
Ak, jā! Bez gala, dikti...

Grietiņa:
Pagaidiet!...
Kam velti vārdus šajā brīdī tērēt,
To darīsim, kad neviens nenāks stērēt...
Kā ziniet, arī es jūs dikti mīlu
Un visu spētu atdot jums par ķilu!...

F a u s t i ņ š:

Tad — precēsimies un tā lieta galā!

G r i e t i ņ a:

Man divi lieli nami Zaķu salā,
Viens kuģis peld pa Atlantijas jūru.
Un arī zāģu fabriku es turu,
Bez tam šī vasarnīca Majoros...

F a u s t i ņ š:

Es tādā pašā mantā atrodos,
Man Limbažos pusiēlas pieder vienam,
Bez tam uz laukiem divas lielas mājas,
Kur dzīvoju dažreiz pa suņu dienām!

G r i e t i ņ a:

Kad prātīgs cilvēks laulīb's ostā stājas,
Viņš visu paredz, visu norunā.
Tad — lai nāk skūpstī, laime, kaislība!

F a u s t i ņ š:

Es arī šitā domāju, patiesi!
Nu — punktum.

G r i e t i ņ a:

Kamēr ienāk abi viesi.
Mēs — —

(Krīt viņam ap kaklu)

F a u s t i ņ š:

Grietīņa!

G r i e t i ņ a:

Kā tevi sauc, teic mudīgi!

F a u s t i ņ š:

Par Indriķi!

G r i e t i ņ a:

Ak, mīlais Indriķi!

(Pie loga parādās ēna. Tas — Valentīns. Viņš visu redz
— atrauj durvis un ieskrien ar koku rokā)

V a l e n t ī n s:

Ko redzu es! Kas notiek šē! Vai prātu
Tu, Grietiņa, esi tiešām zaudējuse!
Ka tu šo blēdi iekšā ielaiduse
Un vēl to bučo un tam līpi klātu.

(Uz Faustiņu)

Prom, ārā, prom no manas mājas,
Kamēr tev nesalaužu kājas!
Pie tiesas tiks piesaukts tu par visu
Un salmu maiss tev būs par guļas cisu!

(Grietiņa raud)

Jau sen es tevi vaktēju un pētīju.
Nu visu zinu uz to smalkāko
Un tu ar saviem štukiem bētē sēdi!
Jel rimsties, Grietiņa, un sakaunies,
Ka ar šo zobjektu tu pinusies.
Ne Kalve viņš, ne arī tirgotājs,
Bet vienkāršs students, bendes maiss!

G r i e t i ņ a uzlec kājās:

Ko dzirdu es? Es piekrāpta! Es, es!

F a u s t i ņ š:

Jel ticiet man no sirds un dvēseles,
Es esmu es...

V a l e n t ī n s:

Tu esi students Fautiņš,
Tas otris krāpnieks tevi apgājis
Un visos stiķos, niķos mācījis!...

M e f i s t o f e l s parādās durvīs; aiz viņa Marta:

Kas te? Kas tas? Ko nozīmē šis blaustiņš?

V a l e n t ī n s:

Ā, arī tas! Nu pagaidi tu, nelga!

(Metas viņam virsū)

M e f i s t o f e l s gainājas ar cilindri; no tā izskrien uguns Valentīnam ģimī. Viņš atlec atpakaļ apstulbis. M e f i s t o f e l s pazūd grīdā.

V a l e n t ī n s skrien pie loga un sauc:
Policija! Policija!

F a u s t i ņ š grib skriet laukā, bet Valentīns aizstājas viņam ceļā. Ienāk divi gorodovoji.

V a l e n t ī n s uz gorodovojiem:
Šurp! Divus blēžus es jums nododu!
Te — viens! (Nodod Faustiņu.) Te — otris!
(Ierauga, ka Mefistofels pazudis.)

Kur otris? Neredzu!
Kur otris? Kā viņš pazust varēja?

M a r t a raud:
Es nezinu. Te bij un pazuda!

G r i e t i ņ a raud:
Ak vai, ak vai, kā gan tas beigsies viss!?
(Gorodovoji aizved Faustiņu)

V a l e n t ī n s: Teic paldies, ka es tevi izglābis!

P r i e k š k a r s

Septītā aina

Cietuma istaba. Faustiņš guļ uz maisa. Savārdzis.

F a u s t i ņ š :

Še guļu ceturto jau mēnesi,
Viens, atstāts. Tikai dažī tar'kani
Man biedros. Klusums, diena iet pēc dienas
Nav izredzes, nav cerības nevienas!
Cik lieliska bij mana celšanās,
Cik šausmīga bij mana krišanās!
Ak, Mefistofel, ļaunais briesmu gars,
Kā postā mani ieogrūda tavs spars!
Kur tagad esi? Kur nu paliki?
Ah! Saprotu es velna darbu tavu!
Kas es tev biju! Nieks! Nekas! Tik savu
Tu centies panākt ļauno iegribu!
Es esmu tavs, es tevīm piederu!
Ko gribi vēl? Tu ņēmi vekseli, —
Bet vai gan tādēļ šeitān mūžīgi
Man jāsmok? Laid jel iet pa pasauli!
Tev tā kā tā es piederu pavisam,
Kam jāguļ vēl uz šitām cietām cisām!
Ai, Grietiņa, tu viltus pilnā sieva!
Man atņemts viss, vai stiprāk vēl var krist?
Kam ļāvu es tev savā sirdī mist!
Kā laikam gan nu atskan tava nieva!
E, nieki! Beigts, beigts viss uz visiem laikiem!
Es — aprakts, ietīts, iznīcināts tvaikiem!

(Nolaižas uz cisām un šņukst)

(Troksnis. No zemes izlien Mefistofels)

Mefistofels:

Sveiks, Faust! Nu teic, kā tevīm klājas? (Skatās apkārt.)

Jā, nav vis diezcik elegantas mājas!
Es tādās nedzīvotu!

Faustiņš:

Ļaunais, stājies!

Vai neesi vēl diezgan priecinājies

Par manu dzīvi, kas tev pārdota,

Caur tevi drupu drupās postīta?

Ko gribi vēl? Ej prom, liec mierā mani, —

Man varbūt drīzi skanēs kapu zvani!

Mefistofels uzliek viņam roku uz pleca:

Ko niekus, draudziņ! Rimsties gaudoties,

Vēl viss par labu iespēj grozīties!

Faustiņš:

Ar veltām cerībām jel nebaņo man sirdi;

Es mocīts daudz, ko nu vēl velti tirdi!

Mefistofels:

Es tevi aizmirsis, draugs, nebiju,

Bet visu es kā velns ar' nespēju!

Ar tiesu iestādēm kad darīšana,

Tad daudzreiz niecīga ir vara mana.

Man jāiet bij pa ceļiem aplinkiem,

Lai rastos rezultāti rēķiniem.

Nu varu sacīt: puslīdz kārtībā

Ir šitā visa tava būšana.

Faustiņš:

Vēl ticēt negribas. Bet tomēr stāsti,

Ko darīji; lai zināms viss: i lāsti,

Kas skan par mani, gaužas asaras,

Kas raudātas, un ienaidnieku prieki,

Viss, viss lai zināms tiek kā pienākas.

M e f i s t o f e l s :

Nu, ko tur daudz! Pie Grietas precinieki
Nāk gubām vien. / Pēc mūsu skandāla
Tā it kā cēlusies ir kursa ziņā...

F a u s t i ņ š :

Un viņa — kā to lietu uzskata?...
Vai es pie viņas dikti sliktā slavā?

M e f i s t o f e l s :

Kas uz tiem preciniekiem zīmējas,
Ar gaŗiem deguniem tie aizvelkas.
Var redzēt to, ka sirde Grietiņai
Vēl pieder tev līdz pēd'jai vietīnai...
Nekas nav spējis viņu klusināt,
Un naidībā uz tevi musināt!

F a u s t i ņ š saķer Mefistofeļa roku:

Ko saki tu? Ak, vai tas tiešām tiesa?
No liela prieka dreb man visa miesa!

M e f i s t o f e l s :

Viss taisnība. Kad nu tā manīju,
Ka viņai vienmēr tīkams esi tu,
Tad slepeni ar Martu satikos,
(Ar viņu esmu mīļos sakaros!)
Nu, satikos ar Martu, palūdzu,
Lai tā pie manis atved Grietiņu.
Tā aplinkus pie sājju vietas gāju,
Gan priecēju, gan maigi mierināju,
Pret Valentīnu kūdīju ar vari,
Un — palīdzēja mani labie gari!
Kad vakar es no viņas aizgāju,
Tā deva svētsvinīgu zvērastu,
Pret brāļa varmācībām uzstāties,
Ar viņu mantā tūdaļ dalīties,
Sākt reizā īstu, patstāvīgu dzīvi,
Un izgādāt tev, drauģel Faustīn, brīvi!

F a u s t i ņ š :

Ko? Brīvi, — man?! Nē, nē, tas nevar būt!
Te mana sirds ko nepareizi jūt!

M e f i s t o f e l s :

Jel tici man. Kad tādām Grietām sirds
Reiz iedegas, tad mūžam kvēl un mirdz!
To nevar dzēst ne brāļi, ne ar' māsas,
Un galu galā tomēr iznāk kāzas!

F a u s t i ņ š :

Nu, redz', kā tas tai dzīvē izgadas!
Kad gluži pazudušas cerības,
Tad pēkšņi atkal atspīd laimes stars
Un sirdī sākas atkal pavasars.

(Durvis tiek slēgtas vaļā. Ienāk cietuma sargs, Grietiņa
un šofers. Grietiņa automobilistu kostīmā)

F a u s t i ņ š :

Grietīņa!

G r i e t i ņ a :

Ak, Faustīn, mīlais mans!

F a u s t i ņ š :

Vai sapnī es, vai tiešām nomodā?

G r i e t i ņ a :

Nu galīgi tev pieder Grietiņa!

(Steidzas pie viņa)

F a u s t i ņ š :

Kā?! — Tādam krāpniekam nāk laimes balva?
Tu taču zini, kas es esmu tāds!

G r i e t i ņ a :

Kāds esi, tāds pie manas krūts tu nāc!
Man Faustīnš simtreiz mīlāks nekā Kalve!
Bet kāds tu bāls un vārdzis izskaties!
Daudz laika vaj'dzēs, kamēr atkopsies!

F a u s t i ņ š :

Pie taviem sāniem, Grietiņ, uzzelšu,
Un tak par īstu vīru palikšu!

G r i e t i ņ a :

Jā, mīlais, man ir jauna ideja!
Mums Ropažos būs desu fabrika!
Mēs būsīm direktors ar direktori,
Un mūsu dzīve ritēs kā par šņori!
Bet tagad iesim; viss ir samaksāts,
Kas parādā, viss ceļš ir līdzināts,
Es tevi izpirku no cietuma! —

F a u s t i ņ š :

Ak, Grieta, Grieta!... Mīlā Grietiņa!

G r i e t i ņ a :

Uz ielas gaida jau mans aut'mobils!
Nāc, iesim, brauksim, ka vai aušis svils!

F a u s t i ņ š :

Kā? Arī aut'mobils jau iegādāts?
Cik lieliski, cik vareni!

G r i e t i ņ a aizved Faustiņu; arī šofers aiziet. Mefi-
stofels paliek viens pats.

M e f i s t o f e l s :

Bet es no laimīgajiem atvados,
Kā ienācis, tā projām aizvāksos.

(Pazūd grīdā)

(Ārā — aizbraucoša automobiļa troksnis)

P r i e k š k a r s

Epilogs

(Uznāk teātra direktors)

Teātra direktors:

Nu beigta izrāde. Es lūdzu ņemt par labu
I Fausta raksturu, i velna dabu.
To Grietiņu nemaz i nepieminu —
Tai vienmēr ļaudis līdzā jūt, to zinu.
Ja kādam šis vai tas nav paticies,
Tad ziņoj, ka autors solījies:
Nākošu reizi iznākšot labāki!

P r i e k š k a r s